

Handläggare
Sonia Siropian
Telefon: 08-508 263 40

Till
Trafiknämnden

Underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026 för Trafiknämnden

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner förvaltningens förslag till underlag för budget 2024 med inriktning för 2025 och 2026 och överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.
2. Trafiknämnden godkänner Bilaga 6 som svar på uppdrag från kommunfullmäktige.
3. Trafiknämnden förklarar beslutet omedelbart justerat.

Trafiknämnden

Fleminggatan 4

08-508 263 40

08-508 272 00

sonia.siropian@stockholm.se

start.stockholm

Innehållsförteckning

Underlag för budget 2024 med inriktning 2025 och 2026 för Trafiknämnden	1
Förslag till beslut	1
1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	4
1.1 Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden	4
1.2 Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning.....	4
1.3 Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla	5
2 Nämndens verksamhetsområde	7
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	22
3.1 Drift.....	23
3.2 Investeringar.....	27
3.2.1 Prioriteringsgrunder	33
3.2.2 Konsekvensanalys och risker	34
3.2.3 Måluppfyllelse	35
4 Lokalförsörjningsplan.....	36
4.1 Bedömd hyreskostnadsutveckling.....	36
4.2 Samverkan.....	36
4.3 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet	37
4.3.1 Nuläge 31 januari 2023.....	37

Bilagor

- Bilaga 1 Underlag till budget trafiknämnden 2024-2026*
- Bilaga 2 Investeringsplan TK FP 2024-2026*
- Bilaga 3 Beslutsläge stora projekt FP 2024-2026*
- Bilaga 4 Prioriterade projekt utanför ram FP 2024-2026*
- Bilaga 5 Prioriteringsverktyg SPIS FP 2024-2026*
- Bilaga 6 Utredning om förvaltning av stadens offentliga belysning*
- Bilaga 7 Lokalförsörjningsplan*
- Bilaga 8 Blankettset TN 2024-2026*
- Bilaga 9 Trafiknämnden Klimatinvesteringar 2024-2026*
- Bilaga 10 Trafiknämnden Vatteninvesteringar 2024-2026*

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

1.1 Ett Stockholm som håller samman med en stark och jämlik välfärd i hela staden

Offentliga rum för alla åldrar

- Säkerställa att Stockholms offentliga rum är inkluderande för barn, t.ex. genom att arbeta för säkra skolvägar och bilfria zoner vid skolor och förskolor. Kontoret ska även beakta barnperspektivet inom Grönare Stockholm och Levande Stockholm.
- Säkerställa att Stockholms offentliga rum är inkluderande för äldre, t.ex. genom tillgänglighetsanpassningar i stadsmiljön samt förbättrad snöröjning av gångbanor.

Konst och evenemang

- I samarbete med kulturförvaltningen och andra berörda aktörer öka närvaron av konst i det offentliga rummet, t.ex. genom att arbeta i enlighet med stadens strategi för gatukonst och muralmålningar.
- I samarbete med kulturförvaltningen och andra berörda aktörer möjliggöra för att de offentliga rummen erbjuder fler kulturella inslag och evenemang, t.ex. inom ramen för Levande Stockholm.

1.2 Ett grönt och fossilfritt Stockholm som leder en rättvis klimatomställning

Minskade utsläpp och hållbara offentliga rum

- Arbeta för att nå målet att fram till 2030 minska utsläppen från transportsektorn med 80 % jämfört med år 2010 och minska biltrafikarbetet med 30 % från 2017 års nivå.
- Arbeta för att nå målet att alla godstransporter och all godstrafik i innerstaden ska vara elektrifierad senast 2030.
- Införa en miljöbilszon i Gamla stan och ett område i City genom att successivt införa miljözon klass 3, med start år 2024 och full implementering 2026.
- Fortsätta att leda stadens arbete med Elektrifieringspakten för att tillsammans med näringslivet öka takten på elektrifieringen och utbyggnaden av laddinfrastruktur.
- Genom vård och utveckling av stadens parker och grönstruktur, gatutråd och ekosystem arbeta för ett grönare Stockholm med stärkt biologisk mångfald. En stor del av arbetet görs inom satsningen på Grönare Stockholm 2022-2025, och stor vikt kommer att läggas vid att implementera handlingsplanen för biologisk mångfald. Arbetet sker i nära samverkan med miljöförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna.
- Utveckla arbetet med skyfalls- och dagvattenhantering för att minska effekterna av ett förändrat klimat, t.ex. genom mångfunktionella ytor som kan hantera stora nederbördsmängder. Även arbetet med att motverka värmeöar ska fortsätta, i enlighet med stadens handlingsplan för klimatanpassning.
- Delta i arbetet med att höja kvaliteten i stadens vattenförekomster med utgångspunkt i de lokala åtgärdsprogrammen.

- Arbeta för att förbättra luftkvaliteten i staden och klara miljökvalitetsmålen för PM10 och NOx.
- Fortsätta genomföra hållbara val i verksamheten, t.ex. genom energieffektiva reinvesteringar i stadens belysning och andra tekniska anläggningar. Kontoret ska även öka medvetenheten om det cirkulära perspektivet för att bidra till resurssmarta val i utvecklingen och förvaltningen av staden.
- Fortsätta utveckla miljökraven vid upphandlingar med utgångspunkt i stadens styrdokument samt i linje med nationella miljö- och klimatmål.

Ett framkomligt och hållbart transportsystem

- Arbeta i enlighet med Framkomlighetsstrategin för att främja kapacitetsstarka färdmedel, t.ex. genom att investera 2 mdkr i framkomlighet för gång, cykel och kollektivtrafik under perioden 2023-2026.
- Ta fram och implementera en reviderad plan för gatuparkering.
- Ta fram och implementera en trafik- och gatumiljöplan för City, med utgångspunkt i målet om 30 procent minskad biltrafik till år 2030 och prioritering av framkomlighet för gående, cyklister och kollektivtrafik.
- Verka för minskade trafikstörningar vid lednings-, bygg- och infrastrukturprojekt, t.ex. genom utökad samordning med ledningsägare och mer effektiv tillståndshantering.
- I enlighet med trafiksäkerhetsplanen verka för lägre hastigheter, säkra huvudgator och ökad kunskap. Under perioden kommer genomförandet av hastighetsplaner och kompletterande fysiska åtgärder vara den mest betydelsefulla insatsen.
- Utveckla vinterväghållningen, särskilt för stadens gångtrafikanter. Även en systematiserad avtalsuppföljning är av stor vikt.
- Medverka i planeringen för utbyggd kollektivtrafik som tunnelbana, spårväg, stombusstrafik och kollektivtrafik på vatten.

1.3 Ett Stockholm med en stabil och hållbar ekonomi med utbildning, jobb och bostäder för alla

En långsiktigt hållbar ekonomi

- Fortsätta att utveckla investeringsplaneringen för att säkerställa korrekta beslutsunderlag och kalkyler, säkra prognoser och väl avvägda prioriteringar.
- Utveckla kontorets projektportfölj och arbeta för en samlad produktionsplanering.
- Utveckla styrningen av de investeringsprojekt som trafikkontoret genomför tillsammans med stadsdelsförvaltningarna, t.ex. parkinvesteringar och trygghetsskapande åtgärder.

Ett gott företagsklimat och sänkta trösklar till arbete

- I samverkan med näringslivet fortsätta att upprätthålla offentliga rum som främjar företagande, t.ex. genom att effektivisera leveranstrafiken, levandegöra stadsmiljön och genomföra trygghetsskapande åtgärder.

- Säkerställa att det är lätt för företag att komma i kontakt med och få svar av trafikkontoret, samt att näringslivets nöjdhet med dessa kontakter är hög. Detta arbete sker bl.a. utifrån stadens näringslivspolicy.
- Effektivisera kontorets tillståndsgivningsprocesser och på så sätt förbättra servicen till företagare, bl.a. genom att utveckla systemstöd.
- Underlätta för människor att komma in på arbetsmarknaden genom att i samarbete med arbetsmarknadsförvaltningen tillhandahålla platser för feriearbetande ungdomar med uppgift att t.ex. plockstäda, felanmäla och åtgärda andra brister i stadsmiljön.

En hållbar stadsutveckling

- Ta en aktiv roll i stadens satsning Fokus Järva, främst genom att bidra till stadsutvecklingen i området genom särskilda satsningar för att öka framkomligheten och attraktiva offentliga rum.
- I nära samverkan med exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret bidra till att det byggs 140 000 nya bostäder mellan 2010 och 2030. Inom ramen för detta arbetar kontoret för trygga och attraktiva offentliga rum och förutsättningar för hållbara transporter.
- I samarbete med andra förvaltningar säkerställa tillgången till kommunaltekniska ytor, t.ex. för omhändertagande av snö och uppställningsplatser för entreprenadmaskiner.

Attraktiv arbetsgivare med effektiva arbetsätt

- Fortsätta vara en inkluderande och trevlig arbetsplats, där alla medarbetare aktivt bidrar till utvecklingen av staden, och där sjukfrånvaron är låg och arbetsmiljön god.
- Stärka kontorets innovationsförmåga och ta en ledande roll i att utveckla och testa nya innovativa lösningar, bl.a. inom områden som miljö, klimat och digitalisering. Arbetet sker i samarbete med aktörer inom akademi och näringsliv.
- Öka kontorets digitala mognad, t.ex. genom tydligare styrning av IT-frågor, utvecklad hantering av data, GIS-utveckling, förbättrad möjlighet till digital arkivering av teknisk dokumentation, samt fortsatt deltagande i Stockholms arbete för en smart stad.
- Utveckla kontorets förmåga att samla in, analysera, visualisera och dela data, bl.a. för att i högre grad kunna använda data i utvecklingen av det offentliga rummet.
- Kontinuerligt arbeta för att effektivisera kontorets arbetsätt, särskilt vad gäller de processer som går mellan kontorets olika avdelningar eller flera förvaltningar.

Trygga och attraktiva offentliga rum som är till för alla

- Öka tryggheten i det offentliga rummet, t.ex. genom utplacering av fasta och rörliga hinder, belysningsåtgärder, åtgärder i gång- och cykeltunnlar, försök med geofencing, platsaktivering, proaktiv klottersanering, motverkandet av öppna drogscener, slyröjning och arbete för att minska nedskräpningen. Åtgärder för ökad trygghet ska också ses över i tidiga skeden av kontorets egna samt stadsövergripande planeringsprocesser. Arbetet är särskilt viktigt för att säkerställa att ingen människa begränsar sin rörlighet utifrån en upplevelse av otrygghet.
- Fortsätta utveckla trafikkontorets samverkan med stadsdelsförvaltningarna, med ett särskilt fokus att gemensamt skapa en ren, trygg och snygg stad. Under perioden

kommer kontoret särskilt att fokusera på samverkan med Järva stadsdelsförvaltning som bildas under 2023.

- Aktivt delta i arbetet med platssamverkan, där staden tillsammans med andra aktörer tillsammans tar krafttag för att öka tryggheten och attraktiviteten vid specifika platser, med särskilt fokus på Järva.
- Utveckla stadens torghandel och säkerställa att torgen är attraktiva, trivsamma, städade och trygga platser att vistas på, med särskilt fokus på Järva och ytterstaden.
- Stärka det offentliga rummets roll som vistelseplats, bl.a. genom fortsatt utveckling av koncepten Levande Stockholm, Levande kajer och Grönare Stockholm, med ett utökat fokus på de gestaltningsmässiga kvaliteterna och tryggheten samt med hänsyn till varje plats trafiksituation. I arbetet ingår även att strategiskt utveckla stadens kulturellt värdefulla platser. Arbetet ska ske i nära samverkan med stadsdelsförvaltningarna, stockholmare och näringsliv.
- Fortsätta fördjupa dialogen med stockholmarna, bl.a. genom att utveckla Tyck till-appen, effektivisera kontorets synpunktshandlingar samt utveckla fler former för medborgardialog, t.ex. i samband med större omdaningsprojekt som Tegelbacken.
- Utveckla barmarksrenhållningen, systematisera avtalsuppföljningen, uppnå en hög och enhetlig standard på renhållningen i hela staden, samt se över städ- och renhållningsfrekvenser mot bakgrund av de ökade behov som den växande staden innebär. Ett stöd i arbetet är stadens handlingsplaner för minskat klotter, mot nedskräpning och för skadedjursbekämpning.
- Säkerställa att Stockholms offentliga rum är tillgängliga och inkluderande för alla, t.ex. genom att åtgärda tillgänglighetsbrister i stadsmiljön, jämställdhetsintegrera trafiknämndens verksamhet och systematiskt granska att likabehandlingsprincipen tillämpas vid kontorets myndighetsutövning.

2 Nämndens verksamhetsområde

Fysisk och teknisk planering

Planering av investeringar och reinvesteringar

Kontoret står inför flera utmaningar när staden behöver utvecklas för att möta nya anspråk och vara attraktiv samtidigt som behovet av att renovera befintlig, åldrande infrastruktur växer. De strategiska nyinvesteringarna och ersättningsinvesteringarna konkurrerar om samma investeringsmedel och det krävs väl avvägda prioriteringar såväl mellan olika investeringsområden som inom enskilda projekt.

Förändringar i tidplanerna för de stora projekten ger som regel stor påverkan på kontorets totala investeringsportfölj. Mot bakgrund av detta arbetar kontoret dels för att säkra tidplanerna för projekten, dels med parallella utredningar för att skapa flexibilitet om förutsättningarna för ett projekt ändras. Under kommande treårsperiod har kontoret för avsikt att öka överplaneringen inom prioriterade åtgärdsområden. Kontoret kan också konstatera att ett förändrat omvärldsläge, hög inflation och stigande priser inom bygg- och anläggningsprodukter ökar behovet av fortsatt utveckling av hanteringen av kalkyler och beslut, t.ex. bedömning av index och risk.

Under den kommande tioårsperioden planeras flera större trafikpåverkande arbeten i centrala Stockholm, bl.a. en förstärkning av Liljeholmsbroarna och omdaning av Tegelbacken till ett nytt attraktivt offentligt rum att vistas på med folkliv, uteserveringar och evenemang.

Kontoret behöver därför noggrant undersöka förutsättningar, konsekvenser samt trafikpåverkan. Genomförandet av projekten behöver samordnas utifrån både prioritet för genomförande, ekonomiska ramar, produktionsförutsättningar samt trafiksystempåverkan och kontoret har påbörjat arbetet med en samordnad och flexibel produktionsplanering. Under perioden behöver kontoret stärka sitt arbete med trafiksystemanalyser för att ha ännu bättre beslutsunderlag för den samordning som behöver göras. Sådana analyser kan även vara stödjande för att hitta rätt åtgärder kopplat till målet om att minska biltrafikarbetet i staden. För att stärka genomförandet av trafiksystemanalyser samt utveckla kontorets strategiska produktionsplanering ser kontoret ett behov av en medelsförstärkning om 3 mnkr.

I samband med kommunfullmäktiges budget för 2023 fick nämnden en kraftig ökning av tilldelade investeringsmedel, vilket underlättar den ekonomiska situationen för perioden väsentligt och möjliggör fortsatt stora satsningar på framkomlighet för kapacitetsstarka färdmedel. Kontoret hamnar dock i en uppstartsfas för att identifiera lämpliga projekt, och ser ett behov av att stärka sin beredskap genom tidiga behovsanalyser och förstudier för åtgärder. Det kan handla om större, strategiskt viktiga åtgärder såsom exempelvis konstbyggnader, cykelbroar eller nya länkar i form av bussgator eller liknande. Sådana utredningar är också ofta en förutsättning för att kunna kvalificera för statlig medfinansiering via länsplan eller stadsmiljöavtal. För att genomföra utredningar i tidigt skede och därmed stärka kontorets genomförandekraft och maximera potentialen i investeringsmedlen, både nu och inför kommande satsningar, ser trafikkontoret ett behov av ytterligare driftsmedel om ca 1 mnkr.

En utvecklad förvaltning av kontorets anläggningar

Trafikkontoret förvaltar en stor mängd anläggningar av varierande art och storlek såsom asfalt, trafiksignaler, belysningsarmaturer, möbler, träd och broar. Förvaltningen av anläggningarna delas in i drift (löpande skötsel) och underhåll (reinvesteringsåtgärder för att återställa en skadad eller nedsliten anläggning). En förutsättning för att kunna planera underhållsåtgärder vid rätt tidpunkt är att uppgifter om anläggningarna finns samlade i ett digitalt anläggningsregister. Delar av anläggningsbeståndet finns i olika digitala register, men kontoret saknar idag såväl heltäckande digitala register över det totala anläggningsbeståndet som digitala verktyg för underhållsplanering. Detta behov har även påtalats i revisionsrapporten "Trafiknämndens styrning och kontroll avseende underhåll/reinvesteringar i gator och broar" från 2022.

I takt med att staden byggs ut ökar även antalet anläggningar som trafikkontoret sköter. Samtidigt har kontoret en stor mängd befintliga anläggningar i varierande behov av reinvesteringar. För att bedöma behovet av reinvesteringar utgår kontoret både från löpande besiktningar och från anläggningarnas teoretiska tekniska livslängd, det vill säga den tid en nybyggd anläggning bibehåller sin funktion innan den behöver bytas ut eller byggas om. Med löpande drift- och underhållsåtgärder kan anläggningarnas tekniska livslängd i regel förlängas.

Reinvesteringsbehovet hos de mindre anläggningarna är i regel konstant, men behovet av reinvesteringar i kontorets större anläggningar, främst broar och tunnar, kommer att öka markant under de kommande decennierna. I dagsläget har 30 % av kontorets broar redan passerat sin tekniska livslängd och behöver åtgärdas relativt snart. För de flesta räcker sannolikt ombyggnader av varierande omfattning, men ett fåtal kommer att behöva rivas och ersättas av nya anläggningar, exempelvis Norra Danviksbron, Vasabron och Liljeholmsbroarna.

För att kunna upprätthålla en strategisk och kostnadseffektiv förvaltning av alla kontorets anläggningar, och för att kunna göra rätt prioriteringar inför beslut om reinvesteringar, behöver kontoret utveckla såväl nya arbetssätt som nya digitala verktyg för underhållsplanering. För att möjliggöra detta ser kontoret ett behov om 3 mnkr fördelat över 2024 och 2025. Kontoret behöver därefter en årlig kostnad om 0,5 mnkr för förvaltning och fortsatt utveckling av de nya IT-verktygen.

I kommunfullmäktiges budget för 2023 fick trafikkontoret i uppdrag att utreda om stadens offentliga belysning kan förvaltas på ett mer effektivt sätt. Kontoret har utrett frågan och redovisar uppdraget i Bilaga 6. Slutsatsen är att det finns möjlighet för effektivisering genom en central förvaltning som förslagsvis läggs inom trafikkontorets verksamhet. För att gå vidare behöver kontoret inventera stadsdelsförvaltningarnas belysningsanläggningar. Detta bedöms kosta 1,5 mnkr under 2024 och 1 mnkr under 2025.

Gator och vägar

Attraktiva offentliga rum

Stockholm är en av världens vackraste städer, med närheten till vatten, välskötta och inbjudande parker och en unik arkitektur med många kulturhistoriskt viktiga platser. Inom trafikkontorets uppdrag ingår att sköta om och utveckla de offentliga rummen, och i takt med att fler väljer att vistas i snarare än att enbart färdas genom dem ställs också nya krav på trafikkontoret. Kontoret har under de senaste åren sett ett ökat anspråk på det offentliga rummet, t.ex. laddinfrastruktur, parkering för cyklar och bilar, kollektivtrafikkörfält, cykelinfrastruktur, gröna ytor, lastplatser, breda gångbanor, fysiska terrorhinder och uteserveringar är exempel på sådant som kräver utrymme. För varje plats behöver kontoret göra noggranna avvägningar mellan olika intressen och samtidigt värna om framkomligheten och en attraktiv stad.

Under 2022 genomförde kontoret en organisationsförändring som ett led i att samla och utveckla kontorets arbetssätt med det offentliga rummet. Förändringen innebär att stadsträdgårdsmästaren kan arbeta heltid med att ha det övergripande strategiska ansvaret för gestaltningen av de offentliga rummen, samt vara ett strategiskt expertstöd och intern rådgivare både internt inom kontoret men även för andra verksamheter i staden. En viktig del i arbetet de kommande åren är att stärka det offentliga rummets roll som vistelseplats, bl.a. genom fortsatt utveckling av koncepten Levande Stockholm, lekgator, Levande kajer och Grönare Stockholm.

Trygghet och säkerhet

De senaste årens uppmärksammade sprängningar och skjutningar i Stockholmsområdet riskerar att påverka stockholmarnas upplevelse av sin stad. Ett av flera verktyg som staden har i sin verktygslåda är att arbeta för ett tryggt och välkomnande offentligt rum. För att uppnå detta har trafikkontoret de senaste åren bedrivit ett omfattande trygghetsarbete i samverkan med stadens förvaltningar och bolag samt med externa parter som t.ex. polisen. Arbetet sker i enlighet med stadens trygghetsprogram och säkerhetsprogram samt andra relevanta dokument. Kommande treårsperiod ser kontoret ett särskilt behov av att utveckla arbetet med trygghet och säkerhet inom följande områden.

- Utveckla det strategiska och proaktiva trygghetsarbetet

För kontorets del är det viktigt att fortsätta arbetet med att säkerställa tydlighet, riktning, fungerande arbetssätt och en ändamålsenlig organisation för trygghetsarbetet. För att åstadkomma detta kommer kontoret fördjupa medarbetarnas kunskaper om trygghet och vad i den offentliga miljön som påverkar tryggheten för stockholmarna, t.ex. genom riktade utbildningar till berörda personalgrupper på kontoret. Trygghetsperspektivet behöver integreras tidigt i planeringsprocesser för att kunna bedöma risk, behov, gestaltning, åtgärd och kostnader för specifika platser. Kontoret ska också verka för att exploaterings- och stadsbyggnadsprojekt beaktar trygghetsfrågan tidigt i processen. Vidare kommer det vara viktigt att fortsätta utveckla och stärka kontorets samverkan med andra aktörer i samhället, både inom staden men också med externa parter (t.ex. Polismyndigheten, näringsidkare och andra). Detta kommer bland annat ske genom att kontoret ser över sitt deltagande i platssamverkan och hur kontorets deltagande på trygghetsvandringar kan utvecklas.

- Fokus Järva

Under kommande år ska staden och kontoret arbeta för att utveckla Järvaområdet, bl.a. ur ett trygghetsperspektiv. Ett internt arbete på kontoret har redan initierats med att se över på vilket sätt samtliga avdelningar, i sin dagliga verksamhet, kan bidra till det gemensamma utvecklingsarbetet inom ramen för Fokus Järva. Det kan t.ex. handla om etablering av Levande Stockholm, utökad renhållning och fler trygghetsprojekt. Syftet är att skapa en ännu mer trivsamt stadsmiljö i Järvaområdet.

- Öppna drogsener och utsatta områden

En inte oväsentlig del för att komma tillrätta med problematiken med öppna drogsener och de utsatta områdena är det offentliga rummets utformning och hur det nyttjas, vilket kontoret har stora möjligheter att påverka. Kontoret deltar aktivt i stadens olika SÖK-forum och andra samverkansforum tillsammans med stadsdelsförvaltningarna och Polismyndigheten, vilka syftar till att minska antalet öppna drogsener och utsatta områden i staden. Kontoret kommer fortsättningsvis att höja kompetensen internt och stärka samverkan både inom staden och med externa parter.

- Ökad beredskap för städning efter sprängningar och skjutningar

De senaste åren har stockholmarna upplevt en ökning av antalet sprängningar och skjutningar i det offentliga rummet. Kontoret ser det som en viktig uppgift att efter dessa dåd så snabbt

och effektivt som möjligt återställa det offentliga rummet till en trygg och välkomnande plats. Samtidigt innebär det ekonomiska läget och driftsekonomiska förutsättningarna att kontorets budgetära möjligheter till den typen av oplanerade insatser är mycket begränsade. För att öka beredskapen att snabbt prioritera driftsinsatser efter särskilda händelser ser kontoret ett behov av att utveckla arbetssätt och avtal. En förstärkning av kontorets driftbudget med ca 5 mnkr skulle ytterligare förstärka beredskapen. I händelse av att få akuta driftsinsatser behöver göras kan medlen användas till att stärka skötseln av särskilt prioriterade områden, t.ex. Järva.

- **Fordonshinder**

Under de senaste åren har kontoret placerat fordonshinder på en rad olika platser runt om i staden. De flesta av dessa projekts investeringsutgifter har finansierats av centrala trygghetsmedel. Många fordonshinder innebär dock även ökade driftskostnader för att säkerställa hindrens funktion. Kontoret bedömer att den årliga kostnadsökningen för drift av fordonshinder redan nu uppgår till ca 2 mnkr och antalet platser med fordonshinder bedöms dessutom öka. Kontoret avser att fortsätta identifiera och prioritera platser tillsammans med stadsledningskontoret och Polismyndigheten, samt att i arbetet utgå från stadens trygghets- och säkerhetsprogram. Kontoret ser också ett behov av att utveckla de långsiktiga och strategiska arbetssätten för att säkerställa att lösningarna är väl gestaltade och inte hindrar framkomligheten för de kapacitetsstarka transportslagen.

- **Beredskap/Säkerhetsskydd**

En allt mer osäker omvärld ställer ökade krav på trafikkontorets säkerhetsarbete, och stadens säkerhetsprogram är vägledande för kontorets arbete. De senaste åren har kontoret utvecklat sin beredskapsverksamhet både genom effektiviseringar samt genom att utveckla förmågan att kunna agera dygnet runt i akuta frågor. Kontoret har även utvecklat sitt säkerhetsskyddsarbete för att skydda Sveriges säkerhet mot antagonistiska hot. En skyddsplan är under framtagande, och kontoret ska framöver dimensionera det fysiska skyddet på objekten som pekats ut i planen.

Framkomlighet för cykel, gång och kollektivtrafik

Stockholm ska vara en framkomlig stad med ett hållbart transportsystem som främjar kapacitetsstarka färdmedel. Stadens framkomlighetsstrategi, som reviderades och antogs under 2022, är vägledande för kontorets arbete. Under perioden 2023-2026 investeras 2 mdkr i åtgärder för ökad framkomlighet för cyklister, gående och kollektivtrafiken, varav 250 mnkr avsatts för medfinansiering av gång- och cykelbron i Slussenprojektet. Vidare har 425 mnkr avsatts för ökad framkomlighet för gående, där Tegelbacken är det största projektet.

Stockholm ska sträva efter att vara Europas främsta cykelstad och mellan 2023-2026 investeras 900 mnkr i cykelinfrastruktur. Arbetet utgår från stadens cykelplan, och en ambition är att planera för åtgärder som underlättar vardagscykling i bred bemärkelse, med kompletta nätverk av cykelbanor som skapar möjligheter för alla att känna sig trygga. Även fortsättningsvis kommer ett huvudsakligt fokus vara på det primära nätet för cykel. Det finns ett fortsatt behov av att både åtgärda saknade länkar i nätet och förbättra befintlig infrastruktur för att öka framkomligheten, trafiksäkerheten och bekvämligheten.

Med den nya kollektivtrafikplanen som är planerad att antas i trafiknämnden under 2023 finns en aktuell och förankrad grund för investeringar och prioriteringar på kollektivtrafikområdet. Satsningar på kollektivtrafikens framkomlighet är en viktig del i att möjliggöra ett minskat biltrafikarbete. För att få god utväxling och mätbara resultat är samlade satsningar på sammanhängande stråk, i synnerhet i det primära vägnätet eller infarter i ytterstaden, effektiva åtgärder.

En stor del av medlen inom satsningen för 2023-2036 är ännu inte fördelade, och det är en utmaning att hinna prioritera, utreda, projektera och genomföra projekt inom tidsramen. Satsningen ger möjlighet att genomföra vissa större, strategiska objekt med stora nyttor. För många stråk finns idéer och större objekt med god samhällsnytta framtagna i samarbete med regionen genom åtgärdsvalsstudier. I de flesta fall behöver dock utredningar fördjupas för att kunna gå till genomförande. För att snabbt kunna identifiera lämpliga projekt och påbörja planeringen av dem ser kontoret ett behov av att kunna göra utredningar i tidigt skede som syftar till att bygga upp en portfölj med potentiella projekt, och därmed stärka kontorets genomförandekraft inför kommande investeringar. Detta behov beskrivs även under rubriken ”Planering av investeringar och reinvesteringar”.

Elektrifiering

En kraftfull elektrifiering av transportsektorn är en förutsättning för att nå uppsatta miljömål och trafikkontoret har ett centralt samordningsansvar för arbetet i staden. Samordningen sker bland annat genom elektrifieringspakten, där staden har samlat näringslivet kring frågorna och driver ett utvecklingsarbete tillsammans med dem. Utbyggnaden av laddinfrastruktur går snabbt framåt och takten bedöms öka ytterligare under kommande treårsperiod. Detta förutsätter ett intensifierat samarbete med Ellevio för att underlätta etablering och minska ledtiderna för laddoperatörerna. Kontoret behöver också undersöka och testa hur alternativa tekniska lösningar, såsom dynamisk laddning (elväg) eller induktiv laddning (utan sladd), skulle fungera i staden. Ett annat område som behöver utvecklas är hur laddinfrastruktur på gatumark kan byggas ut i ytterstaden för att säkerställa en mer jämlik tillgång till laddmöjlighet. Ett antal olika tekniska tester, t.ex. att ta el från belysningsstolpar, är planerade för 2023 men kontoret ser även ett behov att se över incitamentsstrukturer, tekniska lösningar och samarbetsformer för att accelerera denna utbyggnad.

Vinterväghållning

Dagens avtalsportfölj avseende gatudriften (vinterväghållning och barmarksrenhållning) består av 14 olika kontrakt som i sin tur är uppdelade i 4 olika generationstyper, och inom de tre närmaste åren ska kontoret på nytt upphandla 10 av dessa. Kontoret ser ett behov av mer dynamiska avtalsstrukturer som är flexibla över avtalstiderna som oftast är relativt långa, detta för att kunna anpassa kontrakten efter omvärldens förändringar till exempel gällande data och digitalisering samt miljökrav. Kontoret ser löpande över och testar nya avtalsformer för att sänka kostnaderna, optimera frekvenserna och säkerställa en mer flexibel kravställning.

De senaste årens vintersäsonger har varit mer skiftande där behov av halkbekämpning ökar och snöfallen är färre och kraftigare. Det innebär utmaningar eftersom det potentiellt kräver fler resurser hos entreprenörerna för att kunna hantera kraftiga snöfall, samtidigt som

resurserna i vissa fall blir ståendes utan arbete när det inte snöar. I kommunfullmäktiges budget för 2023 fick stadsledningskontoret och trafikkontoret i uppdrag att utreda om vinter- och barmarksrenhållningen kan organiseras som exempelvis en egen resultatenheter eller liknande i syfte att balansera variationer i behov mellan olika år, vilket skulle kunna vara en möjlig lösning.

Kommunaltekniska ytor

Säkerställande av ytor som möjliggör drift och underhåll av stadens anläggningar är en strategiskt viktig fråga för hela staden. Med välfungerande kommunaltekniska ytor får staden effektivare logistik, lägre kostnader, minskat buller och vägslitage samt en förbättrad konkurrenssituation vid upphandlingar. Kontoret har gjort en kartläggning som visar att det idag saknas platser för alla typer av kommunaltekniska ändamål. Under perioden har kontoret ambitionen att, i samverkan med exploaterings- och stadsbyggnadskontoret, komma vidare i frågan genom att på strategisk nivå ta fram principer för det fortsatta arbetet. En policy bör bl.a. tydliggöra behov, ansvar och mandat för att tillgodose stadens behov av kommunaltekniska ytor. Ambitionen är också att påbörja arbetet med att reservera platser och iordningställa dessa på ett, för syftet, ändamålsenligt sätt.

När snö behöver forslas från gatorna i innerstaden dumpas den från sjötippor, med dispens från Länsstyrelsen. Det är inte en långsiktigt hållbar lösning, och målsättningen är att hitta alternativa lösningar som innebär att snö inte dumpas alternativt att snön renas innan dumpningen. Snöhantering kommer troligtvis att utgöras av en kombination av flera lösningar, och gemensamt för flera av de alternativ som utretts är att de kräver markytor i eller i nära anslutning till innerstaden. För att erforderliga ytor ska hinna lokaliseras samt att alternativa åtgärder ska hinna testas praktiskt innan nuvarande dispens löper ut 2026, ser kontoret ett behov av att snarast möjligt tillsammans med berörda förvaltningar testa alternativa metoder samt att kartlägga och iordningställa ytor.

Barmarksrenhållning

Idag finns en ökad medvetenhet om nedskräpningens påverkan på miljön, såsom exempelvis spridning av mikroplaster och behov av källsortering. Inom ramen för innevarande kontrakt är det en utmaning att lägga till förnyade krav som inte redan finns angivna. För att nå stadens högt uppsatta klimatmål krävs nya arbetssätt och insatser hos både entreprenörerna och beställarorganisationen inom trafikkontoret. Kontoret har de senaste åren arbetat med att testa olika former för avtalsutveckling för att sänka kostnaderna och optimera frekvenserna för driften, och utvecklingsarbetet kommer att fortsätta framöver.

Från och med den 1 januari 2023 gäller förordningen om producentansvar för vissa tobaksvaror och filter (2021:998) samt förordningen om nedskräpningsavgifterna (2021:1002). Syftet är att minska den negativa påverkan på miljön av engångsplastprodukter och att producenterna ska ta det ekonomiska ansvaret för hantering av avfall samt det ekonomiska ansvaret att sprida information. Trafikkontoret ansvarar för att samordna staden inför implementering av nämnda lagändringar.

Förordningen om nedskräpningsavgifter innebär att Sveriges kommuner får ersättning för delar av sina städkostnader samt att kommunerna är ålagda att årligen rapportera sina

städkostnader till Naturvårdsverket, med start den 31 mars 2023. Ersättningen beräknas sedan vara staden tillhanda under 2024. De kostnader som ska inkluderas i rapporteringen är för det avfall som skräpats ned på de platser kommunen har renhållningsansvar för enligt lag (1998:814) med särskilda bestämmelser om gatuhållning och skyltning, d.v.s. gator, torg och parker samt viss kvartersmark.

Trafikkontoret arbetar med att ta fram kostnader för 2022, bl.a. utifrån från analyser av kontorets kostnader samt de nyckeltal för kostnader inom barmarksrenhållning som stadsdelsförvaltningarna årligen lämnar in till stadsledningskontoret. Arbetet kommer att fortgå till slutet av mars. Det finns idag inga indikationer på vilken ersättningsnivå som kan väntas från Naturvårdsverket.

Det kan bli en utmaning att identifiera faktiska kostnader och sortera dem som förordningen idag kräver, och kontoret ser att det kan finnas behov av att arbeta mer enhetligt samt kontoföra olika kostnader på ett standardiserat sätt. Kontoret ser även en möjlighet att förhålla sig till schablonberäkningar.

Förändrat väghållaransvar för del av Uppsalavägen

Detaljplanen för Östra Hagastaden har som huvudsyfte att skapa en tät, levande stadsmiljö kring Norrtull samt en värdig entré till Stockholm norrifrån och ett omhändertaget möte med Nationalstadsparken. Detaljplanen medför en betydande förändring av det trafiksystem som idag dominerar Norrtull där Uppsalavägen läggs i ett nytt västligare läge och Sveavägen/Norra Stationsgatan byggs om för att uppnå en effektivare och mer stadsmässig gatustruktur som inordnas i en tät stadsbebyggelse. I och med detaljplanens genomförande föreslås en förändring av väghållaransvaret för en del av Uppsalavägen, från statligt till kommunalt. Detta innebär ett utökat ansvar för trafikkontoret och därmed ökade driftkostnader. Exakt datum för förändringen av väghållaransvaret kommer att avtalas mellan staden och Trafikverket, men beräknas tidigast ske under kvartal 1 2026.

Parkering

Parkering är ett av kontorets viktigaste verktyg för att möjliggöra flera av stadens högt uppsatta mål inom klimat, miljö och framkomlighet. För att säkerställa effektivt nyttjande av befintliga parkeringsplatser och minimera söktrafiken har staden ett mål om 15 % lediga parkeringsplatser i innerstaden under dagtid. Vid senaste mätningen var ca 11,25 % av parkeringsplatserna i innerstaden lediga, och andelen har varit relativt stabil under flertalet år. Kontoret kan också konstatera att antalet parkerade fordon i innerstaden fortsätter att minska. Kommunfullmäktige har beslutat om en höjning av besöksparkeringsavgifterna med 5 kr/timme i innerstaden som kommer träda i kraft den 1 april 2023. Trots denna höjning kan det inte uteslutas att avgifterna för parkering på gatumark, som utgör en intäktskälla för staden, troligen kommer att minska till följd av den långsiktiga trenden med färre parkerade fordon i innerstaden. Parallellt med avgiftshöjningen ska även stadens plan för gatuparkering revideras under 2023.

Trafikkontoret ser en trend i att fler parkerar rätt och att färre parkeringsanmärkningar utfärdas, vilket är mycket positivt för framkomligheten och trafiksäkerheten. I kommunfullmäktiges budget för 2023 fick kontoret ett flertal uppdrag som syftar till att

levandegöra staden och minska utsläppen, vilka också kan medföra intäktsminskningar från parkering. Det gäller t.ex. uppdragen om att frigöra parkeringen på Strandvägskajen och Skeppsbron, införa miljözon samt utökningen av antalet sommargåtor. Kostnaderna för parkeringsverksamheten väntas också öka under perioden 2024-2026 då i stort sett alla parkeringsrelaterade avtal har priser med årlig indexuppräknings, vilka i sin tur påverkas av inflationen. Mot bakgrund av ovannämnda trender ser kontoret en utmaning i att säkerställa en hållbar ekonomi under den kommande treårsperioden om kommunfullmäktiges budget innehåller oförändrade intäktskrav för trafiknämnden.

Under kommande år ser kontoret ett behov av att utveckla arbetet med att samla in och bearbeta data kopplat stadens parkeringsverksamhet. Det kan till exempel handla om att med större exakthet visa hur många parkeringsplatser som finns i olika områden och hur dessa används över dygnet, med det långsiktiga syftet att både använda stadens mark på ett effektivt sätt och samtidigt komma närmare målet om 15 procent lediga parkeringsplatser i innerstaden dagtid. Ett sätt att genomföra detta arbete är att nyttja så kallade ”scancars”, fordon som skannar registreringsskyltar. Dessa kan även användas för att effektivisera parkeringsövervakningen och möta intäktsminskningarna med kostnadsbesparingar. Den tekniska utvecklingen inom området går snabbt och kontoret ser stora fördelar med denna typ av fordon för såväl insamling av parkeringsdata i regleringssyfte som till stöd för den operativa parkeringsövervakningen. För att kunna utveckla och effektivisera verksamheten med denna typ av fordon, men även utveckla det interna arbetet med parkeringsdata, ser kontoret behov av en medelsförstärkning om 1 mnkr. Skulle det bli aktuellt att nyttja scancars i den löpande verksamheten kommer det krävas utökade resurser i ett senare skede, då det initialt kostar att köpa in fordon med tillhörande system. Dock bör denna typ av investering, på några års sikt, medföra kostnadsminskningar i form av en effektivare verksamhet.

Parker, träd och grönområden

Minskade utsläpp

Stockholm ska ta en ledande roll i arbetet med att förverkliga Agenda 2030 och i kommunfullmäktiges budget för 2023 skärps flera mål för att minska utsläppen. 40 % av stadens utsläpp kommer från trafiken, vilket gör trafikkontoret till en central aktör i att minska stadens klimatavtryck. De närmaste åren kommer därför kännetecknas av genomförandet av flera konkreta uppdrag, alltifrån införande av miljözon klass 3 i Gamla stan och delar av innerstaden och utvecklade miljökrav i upphandlingar, till arbete för att minska biltrafikarbetet i staden med 30 % och för att driva elektrifieringen av transportsektorn.

Trafikkontoret har ett begränsat antal personella resurser inom miljöområdet, samtidigt som takten i miljöarbetet måste öka. Detta ställer ökade krav på de resurser och den kunskap som kontoret har, men innebär också att kontoret behöver utveckla arbetssätten och förstärka organisationen med ytterligare resurser och kompetens inom miljö och klimat för att driva arbetet och uppnå önskade resultat. Ett område där kontoret ser ett särskilt behov av att utveckla kompetens är gällande att beräkna klimateffekten av kontorets projekt och åtgärder. Kontoret saknar idag tillräckligt bra modeller för att beräkna klimatnyttan av kontorets projekt och åtgärder, och kontoret ser ett behov av att prova olika metoder i samverkan med akademien och andra parter. Ett ytterligare område som lyfts i budgeten är rättvis

klimatombeställning. Den sociala hållbarhetsdimensionen av miljöarbetet finns med i trafikkontorets arbete på flera sätt men skulle kunna göras mer strukturerat. Kontorets uppskattning är att ett tillskott till driftbudgeten om ca 2 mnkr skulle möjliggöra förstärkning av organisationen för att ta en ännu mer proaktiv roll i stadens miljö- och klimatarbete.

De senaste åren har trafikkontoret tilldelats ett särskilt ansvar för att samordna viktiga frågor för stadens klimatarbete, dels genom den etablerade skyfallsfunktionen samt genom Elektrifieringspakten. Det är särskilt viktigt att staden talar med en enad röst i frågor som spänner över många olika verksamhetsområden och som är beroende av samverkan. Inom många frågor behöver staden också stärka sin beredskap, t.ex. kopplat till skyfall, och i det arbetet är kommunikationen med stockholmarna särskilt viktig. För att stärka stadens roll och vara ännu mer drivande i klimatomställningen behöver samordningen kring hur staden kommunicerar i klimatfrågor utvecklas både mellan förvaltningar och bolag inom staden samt gentemot stockholmarna, fastighetsägare och näringsliv. Med en medelförstärkning om 1,5 mnkr kan en samordnande funktion för utvecklad dialog i klimat- och beredskapsfrågor möjliggöra för staden att möta externa parter behov och stärka stadens roll i klimatomställningen.

Som stor beställarorganisation kan trafikkontoret använda kravställning vid inköp och upphandling som ett verktyg för att minska utsläppen. I samtliga upphandlingar på trafikkontoret bifogas gemensamma miljökrav som är framtagna tillsammans med Trafikverket, Göteborgs stad och Malmö stad. Utöver det ställer staden hårdare krav i vissa fall och kontoret ska i samtliga upphandlingar utreda möjligheten att skärpa kraven ytterligare. De nationella spelreglerna förändras och lågkonjunkturen gör det extra utmanande med dyrare drivmedel. För att fortsätta utveckla kontorets arbete med miljökrav i upphandlingar och för att kunna följa upp efterlevnaden av kraven behövs andra arbetssätt och ytterligare resurser motsvarande ca 1,5 mnkr per år.

Grönare Stockholm

Trafikkontoret har sedan 2017 arbetat med över 30 projekt inom den särskilda investeringssatsningen för Grönare Stockholm, för att stärka grön infrastruktur och mångfunktionalitet i stadens grönområden. Från år 2022 pågår etapp 4, där gröna samband, biologisk mångfald, dagvatten och värmeöar är några av urvalskriterierna. Kontoret kommer under våren att presentera inriktnings- och genomförandebeslut för nämnden för de olika satsningarna, samtidigt som nya projektidéer ska arbetas fram. Kontoret har även under de senaste åren utvecklat arbetssätt och genomfört fysiska åtgärder i stadsmiljön i enlighet med stadens handlingsplan för biologisk mångfald. Framöver ser kontoret en möjlighet att utveckla arbetet med GIS kopplat till biologisk mångfald, t.ex. genom att samla in data om genomförda åtgärder och kartlägga invasiva arter i staden.

Kontorets arbete för att utveckla stadens trädbestånd kommer att fortsätta med utgångspunkt i stadens trädsmål och kommande riktlinjer för trädvård. Framöver ser kontoret ett behov av att ta fram en karta över krontäckningen indelad i stadsdelsområden för att identifiera var det finns ett ökat behov av krontäckning, samt för att kunna arbeta vidare med att motverka värmeöar. Kontoret har under våren 2023 arbetat för att ta fram en schablonkostnad för trädvård i nya områden. Kontoret bedömer att schablonkostnaden per nytt träd är ca 4 tkr per

år, inklusive skötsel, vård och administration. Det saknas idag statistik för hur många träd som trafikkontoret övertar från exploateringskontoret årligen, men kontoret uppskattar att en totalkostnad för trädvård i nya områden kan kosta ca 1 mnkr per år.

Ett sätt att skapa ett grönare Stockholm med rik biologisk mångfald, social hållbarhet och även ett levande stadsliv kan vara att fortsätta bidra till goda möjligheter för stadsodling. Under 2023 tar trafikkontoret fram ett program för stadsnära odling, som kommer att vara vägledande för kontorets arbete med frågan de kommande åren. En av utmaningarna med att utöka stadsodlingen är att tillskapa nya platser för odlings- och kolonilotter utan att ta naturmark i anspråk. Vidare är en utmaning att det i de befintliga odlingslotterna finns en stor variation i utförande och kvalitet på odlingslotterna och staketen som omringar dem. Kontoret har påbörjat ett arbete för att se över hur kvaliteten kan höjas och utförandet bli mer enhetligt för att stadsodlingen ska bidra till en attraktiv stadsbild.

Klimatanpassning

Stockholm ska vara världsledande i det globala klimatarbetet, och en av stadens stora utmaningar är klimatanpassning för att kunna hantera extrema väderhändelser till följd av klimatförändringarna. Trafikkontoret har sedan 2019 en strategisk funktion för skyfallshantering som samordnar stadens skyfallsarbete, och i kommunfullmäktiges budget för 2023 fick kontoret medel för att genomföra en förstärkning av funktionen. Förstärkningen gör att skyfallsfunktionen kan vara ett ännu bättre expertstöd för de projekt som planeras och byggs i staden, och arbetet sker i enlighet med stadens handlingsplan för klimatanpassning för perioden 2021-2024. De senaste åren har ett omfattande arbete gjorts för att stärka stadens skyfallsarbete, bl.a. framtagande av digitala verktyg för bearbetning av geodata samt en rad utredningar av möjliga skyfallsåtgärder som kontoret avser att söka om klimatinvesteringsmedel för. Kontoret avser även att ta fram en ny skyfallsmodell som kan användas i samtliga exploaterings- och investeringsprojekt, i syfte att öka möjligheten för mer korrekt dimensionering av åtgärder, vilket också optimerar användningen av investeringsmedel.

Framöver ser kontoret behov av att utveckla samverkan både vad gäller planering och finansiering mellan förvaltningar och bolag för att möjliggöra plats- och kostnadseffektiva skyddsåtgärder för skyfallshantering i befintlig miljö. Vidare behöver former utvecklas för överlämning från investering till drift och reinvestering av skyfallsåtgärder mellan förvaltningar och bolag inom staden.

Miljözon

Kontorets årliga driftbudget förstärktes med 1 mnkr för 2023 och 2024 för att införa miljözon klass 3 i Gamla stan och delar av City. Kontoret bedömer att kostnaderna under de kommande tre åren kommer överstiga tilldelad summa. Då utgifter för skyltning bedöms kunna belasta investeringsbudgeten, handlar behovet på driftbudgeten främst om kostnader för utredning och kommunikation. Det sistnämnda bedöms som avgörande för att säkerställa att regleringen efterföljs och får avsedd effekt. Kontoret bedömer att det utökade behovet är ytterligare 2 mnkr per år t.om. 2026 då zonen enligt kommunfullmäktige ska vara fullt införd.

Lokala åtgärdsprogram för vattenförekomster

I de lokala åtgärdsprogrammen som tagits fram för stadens vattenförekomster finns ett antal åtgärder där trafikkontoret tilldelats ansvar. Åtgärderna är i regel omfattande och kontoret behöver utreda hur de ska finansieras och prioriteras. Vidare har kontorets driftskostnader ökat vid övertagande av dagvattenanläggningar. För att arbeta med utredningar och genomförande av de lokala åtgärdsprogrammen samt finansiera de ökade driftskostnaderna ser kontoret behov av medelsförstärkning om 2 mnkr per år.

I stadsledningskontorets anvisningar anges att trafiknämnden kortfattat ska redovisa planerade åtgärder i enlighet med stadens lokala åtgärdsprogram för vattenförekomster under kommande treårsperiod. Trafikkontoret och Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) har ett gemensamt avtal som anger att SVOA ansvarar för att genomföra åtgärderna och trafikkontoret ansvarar för finansieringen av dem. Kontoret planerar att genom Stockholm Vatten och Avfall investera i åtgärder i enlighet med stadens lokala åtgärdsprogram för vattenförekomster för 2 mnkr under 2024, 3 mnkr under 2025 och 5 mnkr under 2026. Åtgärderna utgörs främst av att anlägga växtbäddar.

Markupplåtelse

Torg och torghandel

Trafikkontoret har sedan den 1 januari 2020 ansvar för torghandeln i Stockholms stad med särskilt uppdrag att utveckla torgen så att de blir trygga och bidrar till en attraktiv stadsbild. Kontoret har bl.a. arbetat med att ta fram ett gestaltningsprogram för torghandeln som är planerad att antas under 2023, och som kommer att vara vägledande för att öka attraktiviteten. Vidare har kontoret genomfört en kartläggning av stadens alla torg med aspekter såsom vistelsevärden, klimat, dagvatten, skyfall, trygghet, folkflöde, drift och underhåll samt torghandel. Under 2023 tar trafikkontoret även fram en långsiktig plan för upprustning av mindre till medelstora torg. Under de kommande åren ska kontoret fortsätta arbetet med att levandegöra stadens torg med fokus på Järva och ytterstaden.

Förutom det strategiska arbetet med utvecklingen av torghandeln behövs också en daglig operativ verksamhet för att säkerställa funktionaliteten och tryggheten. I kommunfullmäktiges budget för 2023 fick kontoret medel för trygg och säker torghandel, och under våren 2023 ska kontoret bl.a. i projektform utöka tillgängligheten för torghandlarnas behov, t.ex. vid problem med vatten, el och sophantering som behöver åtgärdas samt ge en god service för att hantera torghandlarnas snabbt uppkomna frågor och behov. Vidare behöver kontoret fortsätta arbeta för att möjliggöra elanslutningar där det inte finns idag, exempelvis vid torg i Akalla, Husby och Hässelby. Förutom att torghandeln blir mer attraktiv bidrar kontorets utvecklade service gentemot torghandlarna också till stadens ambitioner i näringslivspolicyn. För att kunna upprätthålla en god grundnivå på drift och underhåll och säkerställa trygga och attraktiva torg ser kontoret behov av en fortsatt förstärkt budget.

Kontoret har inlett ett samarbete med Skatteverket i form av gemensam uppföljning och tillsyn gällande torghandeln, och kontoret ser ett fortsatt behov av att fortsätta samarbeta med externa parter för att stävja den organiserade brottsligheten som skapar otrygghet och osund konkurrens.

Övriga fokusområden

Data och digitalisering

Många av trafikkontorets IT-system var nya och moderna när de implementerades men är idag föråldrade och för att kunna möta framtida krav och säkerställa funktionalitet, säkerhet och hög servicegrad behöver många system utvecklas. Ett exempel på hur trafikkontoret har arbetat för att möta nya krav och erbjuda en bättre service är att kontoret lanserade en ny tjänst i slutet av 2022 där information om alla beviljade trafikanordningsplaner publiceras som öppen data. I kommunfullmäktiges budget för 2023 fick trafikinämnden särskilda medel för att förbättra servicen till näringslivet genom digitalisering, och under året ska kontoret effektivisera handläggningen av de drygt 15 000 ansökningar som inkommer årligen för markupplåtelser, trafikanordningsplaner och schakttillstånd. Under 2024 och 2025 avser kontoret att genomföra en upphandling och påbörja implementering av ett nytt systemstöd. Kontoret ser därmed ett behov av fortsatt finansiering om 3 mnkr per år under 2024 och 2025.

I kommunfullmäktiges budget för 2023 fick trafikkontoret även medel för ytterligare satsningar inom GIS, och kontoret utvecklar sitt arbete med öppna data, tar fram en förvaltningsövergripande förstudie för gemensam geodataplattform och genomför tester för att öka kontorets förmåga att kombinera och visualisera data. Kontoret deltar även i ett tjugotal externfinansierade projekt tillsammans med akademi och näringsliv. Under året införs en ny IoT-plattform (Internet of Things) för trafikstyrning och datainsamling, som möjliggör en mer dynamisk styrning av trafiksignaler och trafikinformationstavlor baserat på externa datakällor som exempelvis luftkvalitetsdata eller sensorer. Med hjälp av artificiell intelligens och automatiserade processer skulle flera verksamhetsområden också kunna effektiviseras. Det ökar möjligheten att använda realtidsdata och styra kapaciteten i och användningen av det offentliga rummet mer optimalt. En grundförutsättning för denna digitalisering av transportsystemet är etableringen av en framtidssäkrad infrastruktur för datakommunikation i det offentliga rummet. Stadens ambition är att på sikt ersätta kopparkabel med fiber vilket skulle möjliggöra ökad användning av sensorer för datainsamling.

Kontoret strävar efter att vara en datadriven kunskapsaktör med smarta system som skapar en bättre styrning, högkvalitativa analyser och väl underbyggda beslut. Trafikkontoret samlar in värdefull data som skulle kunna göra större nytta för fler aktörer både internt inom staden samt för näringslivet och akademien. En analysfunktion med förmåga att utveckla trafikkontorets insamling, analys och utveckling av data, skulle möjliggöra mer databaserade beslutsunderlag, pedagogiska visualiseringar i dialog med medborgarna och en öppning för näringslivet att skapa tjänster utifrån kontorets öppna data. För att bygga upp en analysfunktion och utveckla trafikkontorets arbete med data ser kontoret behov av en medelsförstärkning om 1,5 mnkr per år.

Affärsmässiga upphandlingar

De senaste åren har trafikkontoret arbetat för att stärka sitt arbete med upphandling, bl.a. genom bildandet av en upphandlingsenhet på ekonomiavdelningen som arbetar med hela kontorets upphandlingar. Under kommande år ska samordningen av kontorets beställarkompetens stärkas för mer ändamålsenliga inköp. Vidare avser kontoret att utveckla

sin dialog med marknaden, bland annat för att kunna ställa bättre krav och säkerställa sund konkurrens.

Kontoret behöver i det fortsatta arbetet i större utsträckning göra förstudier inför upphandlingar, för att analysera marknaden och hitta rätt typ av upphandling. Kontoret ser en allmän trend i att upphandlingar oftare överklagas och den senaste upphandlingen av låncyklar utgör ett exempel på riskerna med överklagandeprocesser som pågår över flera år och drabbar stockholmarna på olika sätt. Särskilt riskeras överklagandeprocesser av upphandlingar som genomförts med Lagen om upphandling av koncessioner (LUK) där reklamintäkter ska finansiera olika typer av offentliga nyttigheter att bli långvariga. Långa processer innebär bland annat att kravställningen som gjordes i upphandlingen riskerar att vara daterad när överklagande väl avgjorts. Kontoret ser därför behov av att framöver utreda möjligheterna att i mindre grad genomföra koncessionsupphandlingar.

Utvecklad dialog med stockholmarna

I stadsledningskontorets anvisningar framgår att samtliga nämnder ska beskriva hur de avser att utveckla och aktivt arbeta med olika former av medborgarinflytande och medborgarbudgetering för att utveckla lokalsamhället. Trafikkontoret avser att i högre grad involvera stockholmarna i utvecklingen av de offentliga rummen, och har goda erfarenheter av medborgardialog i samband med ombyggnationer som t.ex. vid Östermalmstorg och Tenstadalen. Kontoret avser att dra lärdom av dessa erfarenheter och utveckla dialogen med stockholmarna, bl.a. i den planerade omdaning av Tegelbacken. Under 2023 har ett arbete initierats för att systematisera dialogarbetet inom ramen för kontorets investeringsprojekt, t.ex. när det är lämpligt och vilken form som passar för respektive projekt. Syftet är att öka medborgarinflytandet genom att ge stockholmarna ökade möjligheter att påverka både innehåll och prioriteringar i utvecklingen av de offentliga rummen.

Genom Tyck till-appen kan stockholmarna felanmäla och delge sina synpunkter gällande Stockholms offentliga rum. För att i större utsträckning möta stockholmarnas förväntningar om en gemensam väg in till staden för synpunkter och felanmälningar ser trafikkontoret en möjlighet att på sikt bredda Tyck till-appen till att omfatta fler av stadens verksamheter. Under 2023 utvecklar trafikkontoret ett nytt ärendehanteringssystem och därefter kan ett arbete påbörjas för att se om bredare användning av Tyck till är möjlig. För att utreda möjliga alternativ till en utökning av Tyck till-appens omfång ser kontoret behov av en medelsförstärkning om 2 mnkr under 2024.

Staden som helhet

I stadsledningskontorets anvisningar anges att samtliga nämnder och bolagsstyrelser ska lyfta prioriteringar som staden behöver göra där flera nämnder och bolagsstyrelser behöver samarbeta för att lösa utmaningen. En av Stockholms stads styrkor är höjden och bredden i kompetensen som finns i organisationen. Vidare är organisationen förankrad och tydlig, och i vissa fall finns också stordriftsfördelar. Baksidan av stadens storlek är att det kan vara svårt att få till effektiva samarbeten mellan olika förvaltningar och bolag samt att staden ibland styr starkast mot olika målsättningar. Det finns många mindre kommuner som har ett betydligt mer utvecklat samarbete över flera av kommunens verksamhetsområden, vilket kan skapa

möjlighet till både bättre lösningar och effektiviseringar.

I många frågor finns beröringspunkter mellan stadens fackförvaltningar och stadsdelsförvaltningar, och sedan 2021 har trafikkontoret stärkt sitt samarbete genom att utveckla sin stadsdelssamordning. Trafikkontorets ökade närvaro i stadsdelarna har tydliggjort behovet av bättre kontaktvägar även från andra delar av stadens organisation som ansvarar för olika delar av stadsutvecklingen, t.ex. exploateringskontoret och fastighetskontoret. Det blir särskilt viktigt i arbetet med satsningen Fokus Järva, där förvaltningarnas enskilda insatser kan förstärka varandra och där samarbetet med stadsdelsförvaltningen blir avgörande för att säkerställa rätt insats på rätt plats.

För att uppnå en hållbar stadsutveckling i hela staden är ett välfungerande samarbete mellan trafikkontoret och exploateringskontoret av stor vikt. Stadens ambitiösa mål inom transportområdet och den snabba teknikutvecklingen ökar vikten av en gemensam helhetssyn och strategi de kommande åren. Trafikkontoret ansvarar för stadens strategiska trafikplanering, och ser att det är viktigt att utveckla nya arbetssätt med stadsbyggnadskontoret som planerar för framtidens stad genom bland annat översiktsplan, program och detaljplanearbete. Eftersom planering tar tid måste staden nyttja den gemensamma kunskap som finns för att sikta rätt och även hitta former för att på kortare sikt förändra staden tillsammans. Detta är också ett viktigt utvecklingsområde för att nå maximal genomförandekraft i stadens satsning Fokus Järva.

Trafikkontoret har ett stort ansvar för stadens högt uppsatta klimatmål till 2030, både för att minska utsläppen från trafiken och hantera klimatförändringar som t.ex. skyfall och värmeöar. Utmaningarna är stora även när det gäller dagvatten och buller. Trafikkontoret ser ett ökat behov av stöd samt tätt samarbete med stadens olika kompetenser inom miljö, t.ex. inom miljöförvaltningen och stadsledningskontoret, för att stärka klimatarbetet.

Idag har de tekniska förvaltningarna flera olika digitala system som till delar nyttjas av andra förvaltningar. Mångfalden av plattformar, system och leverantörer försvårar samnyttjande av data och en gemensam digital utveckling. Trafikkontoret ser ett behov av utökat samarbete mellan de tekniska förvaltningarna och stadsledningskontoret inom det digitala området för att öka nyttjandet av gemensam data och skapa förutsättningar för mer kostnadseffektiva lösningar.

Geoteknisk och geohydrologisk kompetens

Med de pågående klimatförändringarna följer ökade vattenflöden, med ökad markinstabilitet och markerosion som följd. Under de senaste åren har sådana problem uppmärksammats på en rad platser, bl.a. vid Karlbergskanalen, Pålsundet och Sickla udde. Geoteknisk kompetens är inte bara viktigt vid akuta situationer, utan även vid förberedelse av anläggningsarbeten, och vid det strategiska arbetet med hur staden ska möta de ökade vattenflödena både i samband med nyexploatering och i redan bebyggda områden. Kontoret saknar egen kompetens inom geoteknik och har därför hittills förlitat sig på konsultstöd. Områdena geoteknik och geohydrologi är komplexa och det är svårt att få tag på konsulter med rätt kompetens. För att stärka kontorets egna resurser och kompetens inom geoteknik och geohydrologi, och även kunna bistå exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret med

stöd inom området, ser kontoret behov av en medelsförstärkning om 1,5 mnkr.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Kontorets verksamhetsområden har under de senaste åren utsatts för stora ekonomiska prövningar. 2022 inleddes med en förhoppning om återgång till ett normalläge inom bygg- och anläggningsbranschen. De flaskhalsar i varukedjorna som uppstått under pandemin hade då medfört ett högt prisläge och även vissa leveransproblem för olika typer av byggmaterial. Den ryska invasionen av Ukraina har därefter inneburit att redan befintliga utmaningar förstärkts och förvärrats. Det är i dagsläget mycket svårt att med säkerhet säga hur länge dessa faktorer kommer att påverka den ekonomiska utvecklingen.

Sammantaget har det förändrade omvärldsläget medfört nya osäkerhetsfaktorer och inneburit en betydligt större press på nämndens budgetramar än på flera årtionden.

Prisutvecklingen under de senaste två åren har redan haft stor påverkan och varit mer eller mindre kännbar för nämndens samtliga verksamhetsområden. Effekterna har kommit stegvis, i takt med att ingångna avtal indexreglerats och nya avtal upphandlats. En jämförelse med prisläget i början av år 2021 visar att det nu återstår ca 75-85 % av entreprenadbudgetens reella värde för flertalet områden. För de flesta konsultavtalen återstår cirka 90 % av värdet. För driftbudgeten innebär det ökade kostnader om uppskattningsvis 150-200 mnkr för att upprätthålla 2021 års servicenivå.

Samtidigt innebär den avstannande takten inom bygg- och anläggningsmarknaden även en möjlighet att prisökningarna nu kan bromsas upp.

Utöver utmaningen för driftbudgeten när de medel som tidigare räckte till 10 åtgärder nu bara räcker till 8-9 åtgärder, så sammanfaller prisutvecklingen med att nämnden står inför en investeringstung period med bland annat den nya framkomlighetssatsningen och stora reinvesteringsbehov på grund av stadens åldrande infrastruktur. Parallellt med prisökningarna minskar även kontorets intäkter för felparkering och upplåtelse, en trend som förväntas hålla i sig under kommande år. Effekterna av det ekonomiska läget drabbar även byggbranschen hårt, vilket leder till att byggtakten mattas av med färre upplåtelse och minskade intäkter som följd.

Under flerårsperioden 2024-2026 kommer det aktuella läget att utmana nämndens förmåga att upprätthålla befintlig nivå av tjänster och service till stadens invånare, vilket på nytt belyser vikten av att budgetmedel fördelas mot områden och projekt där de gör störst nytta. Detta innebär svåra beslut om fördelning av tillgängliga resurser samt ett ökat fokus på effektivisering och innovativa lösningar för att uppnå största möjliga värde. Kontoret bedömer dock att det minskade värdet av tilldelade budgetramar endast till viss del kan kompenseras genom effektivisering av arbetssätt, då den kumulativa effekten av ökade marknadspriser blir mycket stor över flera år. Samtidigt som kontoret ser ett stort behov av förstärkt budget för att upprätthålla befintlig nivå av tjänster och service så är förutsättningarna desamma för alla stadens förvaltningar. Behovet är stort i hela staden och ett ställningstagande om förstärkt budget behöver därför tas för staden som helhet.

3.1 Drift

Enligt kommunfullmäktiges budget har nämnden tilldelats medel för driftverksamheten enligt följande tabell.

Mnkr	KF-budget 2023	KF-plan 2024	KF-plan 2025	Förslag 2024	Förslag 2025	Förslag 2026
Driftkostnader	-1 718,6	-1 718,7	-1 714,1	-1 815,2	-1 821,8	-1 824,3
Avskrivningar	-740,0	-780,0	-820,0	-800,0	-875,0	-950,0
Internräntor	-61,0	-62,0	-64,0	-285,0	-300,0	-330,0
Summa kostnader	-2 519,6	-2 560,7	-2 598,1	-2 900,2	-2 996,8	-3 104,3
Summa intäkter	1 725,3	1 725,3	1 725,3	1 725,3	1 725,3	1 725,3
Netto totalt	-794,3	-835,4	-872,8	-1 174,9	-1 271,5	-1 379,0

Driftverksamheten och dess utveckling beskrivs i föregående avsnitt av ärendet och här under ekonomiavsnittet sammanfattas de ekonomiska aspekterna av detta.

Kontoret har för de kommande åren identifierat ett utökat medelsbehov för ett antal angelägna områden. I de tre högra kolumnerna i tabellen ovan är behoven inräknade i förslaget.

Nedan följer en beskrivning av angelägna områden där kontoret föreslår en utökad ram för de kommande åren. Läs mer under avsnitt ”2 Nämndens verksamhetsområde”. Beloppen anges i mnkr.

Kostnader	2024	2025	2026
Planering av investeringar och reinvesteringar			
<i>Genomföra trafiksystemanalyser inför samordning av större projekt</i>			
För att ha ännu bättre beslutsunderlag för samordning inför flera kommande större trafikpåverkande arbete i centrala Stockholm, som t ex Liljeholmsbroarna och omdaning av Tegelbacken behöver kontoret stärka sitt arbete med övergripande trafiksystemanalyser som kan användas i samband med flera projekt. Analyserna kan även vara ett stöd för att hitta rätt åtgärder för att minska biltrafikarbetet i staden. För att stärka genomförandet av trafiksystemanalyser samt utveckla kontorets strategiska produktionsplanering ser kontoret ett behov av en medelsförstärkning om 3 mnkr.	-3		
<i>Utredningar, behovsanalyser och förstudier i tidigt skede</i>			
För att möjliggöra fortsatt stora satsningar på framkomlighet för kapacitetsstarka färdmedel behöver kontoret i en uppstartsfas hitta lämpliga projekt, och ser ett behov av att stärka sin beredskap genom tidiga behovsanalyser och förstudier för åtgärder, t.ex. större, strategiskt viktiga åtgärder såsom konstbyggnader, cykelbroar eller nya länkar i form av bussgator eller liknande. Sådana utredningar är också ofta en förutsättning för att kunna kvalificera för statlig medfinansiering via länsplan eller stadsmiljöavtal. För att genomföra utredningar i tidigt skede ser kontoret ett behov av ytterligare driftsmedel om ca 1 mnkr.	-1		
En god förvaltning av våra anläggningar			
<i>Strategisk underhållsplanering</i>			
För att kunna upprätthålla en strategisk och kostnadseffektiv förvaltning av alla kontorets anläggningar, och för att kunna göra rätt prioriteringar inför beslut om reinvesteringar, behöver kontoret utveckla såväl nya arbetssätt som nya digitala verktyg för underhållsplanering. För detta behöver kontoret ett budgettillskott om 3 mnkr fördelat över 2024 och 2025. Kontoret behöver därefter ett långsiktigt tillskott om 0,5 mnkr årligen för förvaltning och fortsatt utveckling av de nya IT-verktygen.	-3		2,5

Kostnader	2024	2025	2026
<i>Inventering av stadsdelsförvaltningarnas belysningsanläggningar</i>			
I kommunfullmäktiges budget för 2023 fick trafikkontoret i uppdrag att utreda om stadens offentliga belysning kan förvaltas på ett mer effektivt sätt. Kontoret har utrett frågan med slutsatsen att det finns möjlighet för effektivisering genom en central förvaltning som förslagsvis läggs inom trafikkontorets verksamhet. Kontoret ser ett behov av en medelsförstärkning om 1,5 mnkr under 2024 och 1 mnkr under 2025 för att kunna göra en inventering av stadsdelsförvaltningarnas belysningsanläggningar och fortsätta utredningen.	-0,5		
Trygghet och säkerhet			
<i>Förstärkt städning akuta insatser</i>			
De senaste åren har stockholmarna upplevt en ökning av antalet sprängningar och skjutningar i det offentliga rummet. Kontoret ser det som en viktig uppgift att efter dessa dåd så snabbt och effektivt som möjligt återställa det offentliga rummet till en trygg och välkomnande plats. För att öka beredskapen att snabbt prioritera driftsinsatser efter särskilda händelser ser kontoret ett behov av att utveckla arbetsätt och avtal. En förstärkning av kontorets driftbudget med ca 5 mnkr skulle ytterligare förstärka beredskapen. I händelse av att få akuta driftsinsatser behöver göras kan medlen användas till att stärka skötseln av särskilt prioriterade områden, t.ex. Järva.	-5		
<i>Förvaltning av fordonshinder</i>			
Under de senaste åren har kontoret placerat fordonshinder på en rad olika platser runt om i staden vilket innebär ökade driftskostnader för att säkerställa hindrens funktion. Kontoret bedömer att den årliga kostnadsökningen för drift av fordonshinder redan nu uppgår till ca 2 mnkr och antalet platser med fordonshinder bedöms dessutom öka.	-2		
Parkering			
<i>Samla in och bearbeta data kopplat till stadens parkeringsverksamhet</i>			
Under kommande år ser kontoret ett behov av att utveckla arbetet med att samla in, bearbeta och visualisera data kopplat stadens parkeringsverksamhet, t.ex. med hjälp av så kallade "scancars", fordon som skannar registreringsskyltar. Dessa kan även användas för att effektivisera parkeringsövervakningen. För att kunna utveckla och effektivisera verksamheten med denna typ av fordon, men även utveckla det interna arbetet med parkeringsdata, ser kontoret behov av en medelsförstärkning om 1 mnkr under 2024.	-1	1	
Minskade utsläpp			
<i>Förstärkt kompetens inom miljö och klimat</i>			
Kontoret ser ett särskilt behov av att utveckla kompetens gällande att beräkna klimateffekten av kontorets projekt och åtgärder genom att i samverkan med bl.a. akademien prova olika modeller för att beräkna klimatnyttan. Utöver det ser kontoret ett behov av att arbeta mer strukturerat med rättvis klimatomställning och den sociala hållbarhetsdimensionen av miljöarbetet. Kontorets uppskattning är att ett tillskott till driftbudgeten om ca 2 mnkr skulle möjliggöra förstärkning av organisationen för att ta en ännu mer proaktiv roll i stadens miljö- och klimatarbete.	-2		
<i>Utvecklad dialog kring klimatfrågor</i>			
För att stärka stadens roll, säkerställa att staden talar med en enad röst och vara ännu mer drivande inom stadens klimatarbete behöver samordningen kring hur staden kommunicerar i klimatfrågor utvecklas. Med en medelsförstärkning om 1,5 mnkr kan en samordnande funktion för dialog i klimatfrågor som skyfall och elektrifiering möjliggöra för staden att möta externa parter behov och stärka stadens roll i klimatomställningen.	-1,5		
<i>Uppföljning av miljökrav</i>			
Som stor beställarorganisation kan trafikkontoret använda kravställning vid inköp och upphandling som ett verktyg för att minska utsläppen. Kontoret ställer redan idag miljökrav och prövar inför varje ny upphandling möjligheten att skärpa kraven. För att fortsätta utveckla kontorets arbete med miljökrav och för att kunna följa upp efterlevnaden av kraven behövs andra arbetssätt och ytterligare resurser motsvarande ca 1,5 mnkr per år.	-1,5		

Kostnader	2024	2025	2026
Miljözon			
Kostnaderna för att införa miljözon klass 3 i Gamla stan och delar av City bedöms överstiga den förstärkning av driftbudgeten om 1 mnkr som kontoret fått för 2023 och 2024. Då utgifter för skyltning bedöms kunna belasta investeringsbudgeten, handlar behovet på driftbudgeten främst om kostnader för utredning och kommunikation. Det sistnämnda bedöms som avgörande för att säkerställa att regleringen efterföljs och får avsedd effekt. Det är ännu tidigt att med exakthet säga hur stort medelsbehovet är, men en första bedömning av kontoret är att det utökade behovet är minst 2 mnkr under 2024-2026 då zonen enligt kommunfullmäktige ska vara fullt införd.	-2		
Torg och torghandel			
I kommunfullmäktiges budget för 2023 fick kontoret medel för trygg och säker torghandel, och under våren 2023 ska kontoret bl.a. i projektform utöka tillgängligheten för torghandlarnas behov. Vidare behöver kontoret fortsätta arbeta för att möjliggöra elanslutningar där det inte finns idag, exempelvis vid torg i Järva. Förutom att torghandeln blir mer attraktiv bidrar kontorets utvecklade service gentemot torghandlarna också till stadens ambitioner i näringslivspolicyn. För att kunna upprätthålla en god grundnivå på drift och underhåll och säkerställa trygga och attraktiva torg ser kontoret behov av en fortsatt förstärkt budget.	-1		
Data och digitalisering			
<i>Upphandling och implementering av nytt system för tillståndsgivning</i>			
I kommunfullmäktiges budget för 2023 fick trafikkonferensen särskilda medel för att förbättra servicen till näringslivet genom digitalisering, och under året ska kontoret effektivisera handläggningen av de drygt 15 000 ansökningar som inkommer årligen för markupplåtelse, trafikordningsplaner och schakttillstånd. Under 2024 och 2025 avser kontoret att genomföra en upphandling och påbörja implementering av ett nytt systemstöd. Kontoret ser därmed ett behov av fortsatt finansiering om 3 mnkr per år under 2024 och 2025.	-3		3
<i>Analysfunktion för att sammanställa, utveckla och visualisera data</i>			
Trafikkontoret samlar in värdefull data som skulle kunna göra större nytta för fler aktörer. En analysfunktion med förmåga att utveckla trafikkontorets insamling, analys och utveckling av data, skulle möjliggöra mer databaserade beslutsunderlag, pedagogiska visualiseringar i dialog med medborgarna och en öppning för näringslivet att skapa tjänster utifrån kontorets öppna data. För att bygga upp en analysfunktion och utveckla trafikkontorets arbete med data ser kontoret behov av en medelsförstärkning om 1,5 mnkr per år.	-1,5		
Utvecklad dialog med Stockholmarna			
För att i större utsträckning möta stockholmarnas förväntningar om en gemensam väg in till staden för synpunkter och felanmälningar ser trafikkontoret en möjlighet att bredda Tyck till-appen till att omfatta fler av stadens verksamheter. Under 2023 utvecklar trafikkontoret ett nytt ärendehanteringssystem och därefter kan ett arbete påbörjas för att se om bredare användning av Tyck till är möjlig. För att utreda möjligheterna till utökning av Tyck till-appens omfattning ser kontoret behov av en medelsförstärkning om 2 mnkr under 2024.	-2	2	
Geoteknisk och geohydrologisk kompetens			
Med de pågående klimatförändringarna följer ökade vattenflöden, med ökad markinstabilitet och markerosion som följd. Under de senaste åren har sådana problem uppmärksamats på en rad platser i staden. Geoteknisk kompetens är viktigt både vid akuta situationer, vid förberedelse av anläggningsarbeten och vid det strategiska arbetet med hur staden ska möta de ökade vattenflödena både i samband med nyexploateringar och i redan bebyggda områden. För att stärka kontorets egna resurser och kompetens inom geoteknik och geohydrologi, samt kunna bistå exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret med stöd inom området, ser kontoret behov av en medelsförstärkning om 1,5 mnkr.	-1,5		
Övriga förändringar			
<i>Drift och underhåll av nya områden till följd av bostadsbyggande</i>			
Trafikkonferensen tar över driftansvaret för nya områden: Investeringstakten i nya områden och anläggningar förväntas vara fortsatt hög de kommande åren och driftansvaret för allt fler objekt överförs till kontoret.	-3,6	-3	-6
<i>Dagvattenhantering</i>			

Kostnader	2024	2025	2026
Trafikdagvatten renas av Stockholm Vatten och Avfall AB (SVOA) vilket kontoret bekostar genom dagvattentaxan. Dagvattentaxan ökade med 25 % till 2023, varav kontoret fått kompensation för en ökning om 9 % sedan tidigare. I taxeärendet för 2023 är inriktningen för 2024 och 2025 ytterligare höjningar med 20 respektive 10 %.	-16,4	-6	
Trafikkontoret ska ersätta kostnader som SVOA har för dagvattenhantering i de anläggningar som har överförts från trafiknämnden och exploateringsnämnden till SVOA.	-5	-5,2	-2
<i>Nya redovisningsregler</i>			
Under föregående år infördes nya rutiner för anläggningsredovisning i Stockholms stad till följd av en ny tolkning av redovisningsregler på området. Enligt stadens nya tolkning ska utgifter för rivning och sanering och indirekta kostnader (overhead) på personalkostnaderna omklassificeras till kostnader som belastar driftbudgeten. Enligt kontorets uppskattning kommer investeringsutgifterna minska med sammanlagt cirka 40 mnkr årligen till följd av den nya hanteringen. Kontorets kostnader kommer alltså att öka med samma belopp, vilket leder till att kontoret behöver därför motsvarande utökning av driftbudgeten. Utrymmet som genom omföringen skapas i investeringsbudgeten kommer av den orsaken inte nyttjas till andra investeringsåtgärder.	-40		
<i>Räntor och avskrivningar</i>			
Räntor beräknat på avskrivningar enligt plan. Stadens internränta har ökat från 0,5 % till 2,2 %.	-223	-13	-30
Avskrivningar jämfört med året innan	-20	-35	-75
TOTALT ÖKADE KOSTNADER	-339,5	-59,2	-107,5

Nya redovisningsregler

Under föregående år infördes nya rutiner för anläggningsredovisning i Stockholms stad till följd av en ny tolkning av redovisningsregler på området. Enligt stadens nya tolkning ska utgifter för rivning och sanering och indirekta kostnader (overhead) på personalkostnaderna omklassificeras till kostnader som belastar driftbudgeten. Enligt kontorets uppskattning kommer investeringsutgifterna minska med sammanlagt cirka 40 mnkr årligen till följd av den nya hanteringen. Kontorets kostnader kommer alltså att öka med samma belopp, vilket leder till att kontoret därför behöver motsvarande utökning av driftbudgeten. Utrymmet som genom omföringen skapas i investeringsbudgeten kommer av den orsaken inte nyttjas till andra investeringsåtgärder.

Kontoret har ca 700 pågående investeringsprojekt och det är utmanande att i ett tidigt skede identifiera utgifter för rivning och sanering i så många projekt. I dagsläget finns dessa utgifter inte heller specificerade i projektens kalkyler och kontoret arbetar fortfarande med att förankra de nya definitionerna och rutinerna för hanteringen av dessa utgifter i verksamheten. Till detta ska också läggas att utgifter för sanering ofta identifieras under projektets gång och därför inte är kända i förväg. Beloppen som redovisas är därmed en uppskattning baserat på den information kontoret har i dagsläget för de största projekten och en schablon för övriga projekt. Osäkerhetsfaktorn i dessa beräkningar är således stor.

3.2 Investeringar

Nämnden har tilldelats en investeringsbudget som långsiktigt uppgår till 730,0 mnkr per år i kommunfullmäktiges budget. I budget 2023 förstärktes den långsiktiga planen under åren 2023-2026 med sammanlagt 1 750,0 mnkr för att inrymma en satsning på cykel-, gång- och kollektivtrafik.

För att uppfylla kommunfullmäktiges prioriteringar på kortare sikt har nämnden tilldelats en utökad investeringsplan som sammanlagt uppgår till 1 075,0 mnkr under åren 2023-2027. Den utökade planen avser den fortsatta satsningen *Grönare Stockholm*, medfinansiering av gång- och cykelbron i Slussen-projektet samt utgifter för stora ersättningsinvesteringar.

I bilaga 2 redovisas en specifikation av kontorets förslag till investeringsplan under perioden 2024-2028. I bilaga 3 redovisas beslutsläget för samtliga större projekt och program över 50 mnkr.

Utöver de projekt som har prioriterats och inrymts inom ram redovisas även en prioriterad lista över större planeringsprojekt utanför ram, se bilaga 4.

I nedanstående tabell redovisas kommunfullmäktiges budget, kontorets prognos för 2023 samt förslag till budget för åren 2024-2028 för både långsiktig och utökad investeringsplan.

Kontoret tillämpar sig av överplanering vilket innebär att inlagda prognosnivåerna som regel högre än budgetramen. Arbetsättet bygger på erfarenheten att några av de planerade åtgärderna försenas eller skjuts i tiden av olika anledningar. Under perioden kommer kontoret att sträva efter att öka överplaneringen inom vissa områden för att ha en ökad beredskap att vid förändringar snabbt kunna prioritera om till andra angelägna projekt.

TK Investeringar	Prognos	Budgetperiod				
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
KF-budget totalt	1 155,0	1 355,0	1 605,0	1 330,0	1 030,0	730,0
Långsiktig plan KF Budget	1 030,0	1 180,0	1 330,0	1 130,0	730,0	730,0
Cykel-, gång- och kollektivtrafik	399,0	471,1	599,0	399,0	130,0	130,0
Offentliga rum - trygghet och attraktivitet	86,5	155,6	173,8	149,6	122,6	122,6
Klimat- och miljöinvesteringar	32,1	43,1	43,0	43,0	25,0	25,0
Trafiksäkerhet	123,7	112,7	88,9	54,1	17,3	17,0
Reinvesteringsprogram och övr. mindre reinvesteringar	434,7	458,5	450,0	450,0	280,0	280,0
Stora ersättningsinvesteringar >50 mnkr	163,0	264,5	374,2	127,4	48,3	45,1
Övriga nyinvesteringar	43,8	21,3	20,0	20,0	20,0	20,0
Kommande ospecificerade projekt					86,8	90,3
Överplanering (nedrundning)	-252,6	-346,8	-419,0	-113,2		
Budgetjustering begärd i VB 2021	207,3					
Summa långsiktig plan 1)	1 237,3	1 180,0	1 330,0	1 130,0	730,0	730,0
Utökad plan KF-Budget	125,0	175,0	275,0	200,0	300,0	
Grönare Stockholm	75,0	75,0	75,0			
GC-bron Slussenprojektet, medfinansiering	50,0	100,0	100,0			
Stora ersättningsinvesteringar	0,0	0,0	100,0	200,0	300,0	
Summa utökad ram	125,0	175,0	275,0	200,0	300,0	
Summa nettoinvesteringar	1 362,3	1 355,0	1 605,0	1 330,0	1 030,0	730,0
-varav icke-aktiverbara utgifter	22,8	40,0	40,0	40,0		

1) Inklusive ansökan klimat- och trygghetsmedel 2023

Investeringsplan 2024-2028

Framkomlighet – cykel-, gång- och kollektivtrafik

Kontoret har fått i uppdrag att investera 2,0 mdkr i åtgärder för ökad framkomlighet för cyklister, gående och resenärer i kollektivtrafiken under åren 2023-2026. Av budgeten utgör 250,0 mnkr medfinansiering av nya gång- och cykelbron i Slussen-projektet. Budgetmedel fördelas mellan satsningarna enligt nedanstående tabell. Som framgår av tabellen visar de inlagda prognoserna på en överplanering jämfört mot budgetmålet om 2,0 mdkr. Efter att nämndens långsiktiga investeringsplan återgår till en lägre nivå från 2027 minskar även utrymmet för åtgärder inom cykel-, gång- och kollektivtrafik. I enlighet med kontorets tidigare förslag uppgår investeringsnivån till sammanlagt 130 mnkr/år från 2027 för dessa tre trafikslag.

	Prognos	Budgetperiod			Summa satsning	2027	2028
	2023	2024	2025	2026			
Framkomlighetsåtgärder							
Cykelinvesteringar	287,3	210,0	310,0	210,0	1 017,3	70,0	70,0
Gångåtgärder	136,7	207,2	210,0	140,0	693,9	40,0	40,0
Kollektivtrafikåtgärder	50,0	125,0	150,0	100,0	425,0	20,0	20,0
Gång- och cykelbro, Slussen	50,0	100,0	100,0		250,0		
Summa	524,0	642,2	770,0	450,0	2 386,2	130,0	130,0

Cykelinvesteringar

Under åren 2023-2026 ska 900 mnkr investeras i cykelinfrastruktur, vilket innebär att nivån kommer att vara fortsatt hög under budgetperioden. Drygt 50 procent av totala planerade nivån för cykel avser projekt som redan har genomförande- och/eller inriktningsbeslut. Det största enskilda projektet inom satsningen är *Riddarholmskanalen*, där entreprenad planeras under åren 2024-2025. Övriga större projekt som kommer pågå under budgetperioden är bland annat *Johanneshovsvägen mellan Bolidenplan och Gullmarsplan*, *Surbrunnsgatan*, *Norra Götgatan*, *Hornstull* och *Drottningholmsvägen mellan Alviksplan och Ulvsundaplan*. Kontoret kommer även genomföra reinvesteringsåtgärder för att upprätthålla den befintliga cykelinfrastrukturen.

Gångåtgärder

Under åren 2023-2026 ska 425 mnkr investeras i framkomlighetsåtgärder för gående. Förutom åtgärder inom gångplanen planeras även en fortsatt hög nivå för tillgänglighetsåtgärder, trafikantförbättrande åtgärder och trafiksäkerhetsåtgärder för skolor. Större enskilda projekt som beräknas pågå under budgetperioden är bland annat *Tegelbacken, omgestaltung*, *Mäster Samuelsgatan* och *Jakobsgatan, tillgänglighet och trygghet*, *Norrullsgatan*, samt *Vanadisplan-Hagastan, gångåtgärder*. Kontoret har identifierat reinvesteringsbehov på många befintliga gångbanor och mot bakgrund av det planeras den typen av åtgärder utgöra en del av satsningen.

Kollektivtrafik

Kontoret har fått i uppdrag att investera 425 mnkr i åtgärder för ökad framkomlighet i kollektivtrafik under åren 2023-2026. Projekt som kommer genomföras under budgetperioden är bland annat *Brommaplan, trimningsåtgärder, Bytespunkt Norra Sköndal* och trafikkontorets medverkande i *Tvärbana Norr, Kistagrenen*. Kontoret arbetar intensivt med att försöka ta fram projekt för att nå upp till budgetnivån som är betydligt större än tidigare år.

Offentliga rum – trygghet och attraktivitet

Kontoret ska under budgetperioden fortsätta utveckla stadens offentliga rum. För utveckling av stadens torg har 115 mnkr avsatts för nya projekt under åren 2024-2026. Kontoret fortsätter även att arbeta med belysningsåtgärder för en trygg och snygg stad samt mindre trygghetsåtgärder på små platser och torg. För de sistnämnda åtgärderna kommer kontoret fortsätta att ansöka om trygghetsmedel och åtgärdsområdets omfattning kommer bero på utfallet av ansökningarna. Större enskilda projekt inom åtgärdsområdet är bland annat

Stigbergsparken där genomförandebeslut planeras till 2024 och *Östermalmstorg* där färdigställande planeras under 2025. *Tegelbacken, omgestaltning* syftar också till att skapa ett tryggt och attraktivt offentligt rum även om projektet budgetmässigt inte redovisas inom åtgärdsområdet. Båda projekten beskrivs närmare i bilaga 3 *Beslutsläge stora projekt*.

	Prognos	Budgetperiod				
Offentliga rum - trygghet och attraktivitet	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Östermalmstorg, upprustning	15,5	70,6	37,2	0,0	0,0	0,0
Belysning för trygg och snygg stad	13,7	12,1	11,1	8,0	5,0	5,0
Små platser och torg	81,5	35,0	36,0	36,0	22,0	22,0
-varav trygghetsskapande åtgärder	46,2					
Torginvesteringar 5-50 mnkr	6,7	15,1	50,0	50,0	40,0	40,0
Övriga projekt	25,3	21,3	38,1	53,6	48,6	48,6
Summa	142,7	154,1	172,4	147,6	115,6	115,6

Grönstruktur, klimat och miljö

Grönare Stockholm

Under budgetperioden fortsätter satsningen *Grönare Stockholm* för vilken nämnden har tilldelats 75 mnkr per år inom utökad investeringsplan under åren 2023-2025. Enligt nuvarande prognos kommer genomförandetiden för satsningen att behöva förlängas, eftersom de flesta projekt inom etapp 4 fortfarande är i tidigt skede och tidigast kan börja genomföras under 2024. Det gör att utgifterna till viss del senareläggs jämfört med fördelningen mellan åren i nämndens budget. I tabellen nedan redovisas kommunfullmäktiges budget för satsningen och förslag till ny fördelning av utgifter där även ombudgetering från 2022 ingår.

Grönare Stockholm	Prognos	Budgetperiod			
Budget och prognos (i mnkr)	2023	2024	2025	2026	Summa
KF budget	75,0	75,0	75,0		225,0
Prognos 2023-2025	50,0	75,0	80,0	60,0	265,0
-varav ombudgetering VB 2022	40,0				40,0
Förslag till justering	-25,0	0,0	5,0	60,0	40,0
Summa - ny fördelning	50,0	75,0	80,0	60,0	265,0

Klimat- och miljöinvesteringar

Under budgetperioden planerar kontoret att fortsätta byta ut energikrävande belysningsarmaturer förutsatt att materialinköpet, som utgör merparten av utgiften, kan finansieras med klimatmedel. Kontoret kommer även fortsätta söka klimatmedel för åtgärder för bland annat förbättrad dagvattenhantering.

För åtgärder inom området skyfallshantering har 5 mnkr avsatts årligen för utrednings och projektering. Kontoret planerar att söka klimatmedel för att finansiera kommande entreprenadarbeten.

Trafiksäkerhet

Genomförandet av de *nya hastighetsplanerna* fortsätter under budgetperioden och förväntas bli klart år 2026. Sammanlagt planerar kontoret att investera cirka 550 mnkr under perioden 2017-2026, vilket är lägre än de 750 mnkr som redovisades i inriktningsbeslutet 2017. Den lägre utgiften beror dels på att det kommer att genomföras färre åtgärder än vad som initialt planerades på grund av en avvägning mellan framkomlighet för busstrafik och trafiksäkerhet, dels på att åtgärderna har visat sig vara billigare än vad de initiala kalkylerna visade.

För genomförande av *trafiksäkerhetsåtgärder vid skolor* har kontoret avsatt 20 mnkr per år under åren 2023-2025. Projekten redovisas inom framkomlighetssatsningen för gångtrafikanter.

Reinvesteringsprogram och övriga mindre reinvesteringar

Flera av reinvesteringsprogrammen har genomförandebeslut som gäller över hela budgetperioden. Det gäller programmen *belysning (2022-2026)*, *trafiksignaler (2022-2026)*, *tekniska installationer i broar, tunnlar och mindre anläggningar (2022-2026)* samt *mindre konstruktionsåtgärder avseende broar, tunnlar och övriga byggnadsverk (2022-2026)*. För reinvesteringsprogrammet för *gatuytor med tillhörande anordningar* togs i december 2022 inriktningsbeslut för åren 2023-2027 och genomförandebeslut för 2023. I programmet ingår även reinvesteringsåtgärder på cykel- och gångbanor samt för kollektivtrafik. De tre reinvesteringsområdena redovisas inom framkomlighetssatsningarna. Ett samlat genomförandebeslut för perioden 2024-2027 planeras till slutet på 2023.

Kontoret ser också behov av reinvesteringsåtgärder på ett antal större konstbyggnadsobjekt, t.ex. tätskiktsrenoveringar och broreparationer. För detta ändamål har avsatts 65 mnkr/år under året 2024-2026. Området Övriga mindre reinvesteringar omfattar bl.a. gatugröna ytor, fontäner samt en ofördelad budgetnivå för kommande åtgärder.

Förslag på årliga budgetnivåer uppdelat per reinvesteringsprogram redovisas i nedanstående tabell.

Reinvesteringsprogram och övriga reinvesteringar	Prognos	Budgetperiod				
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Gatuytor	106,4	55,0	55,0	55,0	55,0	55,0
Mindre konstruktionsåtgärder	50,0	38,0	31,0	31,0	31,0	31,0
Tekniska installationer	39,4	7,0	7,0	7,0	7,0	7,0
Trafiksignaler	28,9	32,0	32,0	32,0	32,0	32,0
Belysning	61,6	39,0	42,5	40,0	0,0	0,0
Trädåtgärder	30,0	22,0	22,0	22,0	22,0	22,0
Cykelinfrastruktur *	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0	10,0
Gångbanor *	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0	40,0
Kollektivtrafikåtgärder *	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Reinvesteringsprojekt 5-50 mnkr	19,0	65,0	65,0	65,0	0,0	0,0
Övriga mindre reinvesteringar	46,4	146,5	145,0	145,0	40,0	40,0
Summa netto	434,7	457,5	452,5	450,0	240,0	240,0

*Utgifter redovisas inom cykel- resp. gångsatsningen

Stora ersättningsinvesteringar över 50 mnkr

Utöver reinvesteringsprogrammen finns också flera enskilda projekt där äldre anläggningar kommer att kräva omfattande åtgärder och större ombyggnader. Följande ersättningsinvesteringar är inrymda inom nämndens långsiktiga investeringsplan och samtliga projekten planeras bli färdigställda under budgetperioden.

- *Kungsgatan, konstruktionsförstärkning* – byggstart 2023, entreprenad klar 2025
- *Ny bergbana i Skärholmen* – reviderat genomförandebeslut 2023, entreprenad 2024-2025
- *Norra Danviksbron* – huvudentreprenad start 2024, möjlig idrifttagning höst 2026
- *Förstärknings- och cykelåtgärder Södermälarsstrand* – reviderat genomförandebeslut 2023, entreprenad 2024-2025.

För projektet *Liljeholmsbroarna, större åtgärder* har planeringsutgifter inrymts i nämndens budget. I inriktningsbeslutet beräknades totalutgiften till mellan 650 mnkr och 1 050 mnkr beroende på vilket åtgärdsalternativ som skulle väljas. Övriga högt prioriterade ersättningsinvesteringar som ännu inte är inrymda med utgifter för genomförande är:

- *Vasabron, ny bro* – inriktningsbeslut planeras under 2023
- *Klaratunneln, renovering*
- *Klarastrandsleden* – inriktningsbeslut planeras under 2023
- *Västerbron, renovering* – inriktningsbeslut planeras under 2023.

En stor utmaning förknippad med de mycket stora ersättningsinvesteringarna (med totalbudget över 500 mnkr) är att de tar en stor del av nämndens investeringsbudget i anspråk vid genomförandet. De höga volymerna som är låsta i de stora projekten begränsar möjligheten att inrymma andra åtgärder under tiden projekten genomförs, samtidigt som en

mindre förskjutning i projektens tidplan skapar ett stort utrymme i långsiktiga investeringsplanen som är svårt att ersätta med andra mindre projekt. Kontoret ser därför positivt på att nämnden tilldelats sammanlagt 600 mnkr under åren 2025-2027 för planering och genomförande av dessa ersättningsinvesteringar inom utökad investeringsplan.

I tabellen nedan redovisas prioriterade ersättningsinvesteringar som har inrymts inom budget eller redovisas utanför ram under åren 2023-2028. Projekten beskrivs närmare i bilaga 3 *Beslutsläge stora projekt*.

Ersättningsinvesteringar >50 mnkr	Prognos	Budgetperiod				
	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Inrymda projekt						
Ny bergbana i Skärholmen	2,0	39,1	62,6	0,0	0,0	0,0
Kungsgatan	97,0	89,0	52,2	0,0	0,0	0,0
Norra Danviksbron	21,5	57,0	102,4	79,4	2,3	0,1
Söder Mälarstrand, förstärkning	8,0	46,0	111,0	0,0	0,0	0,0
Prioriterade projekt utanför ram						
Liljeholmsbron, renovering	21,2	13,4	26,0	28,0	46,0	45,0
Klarastrandsledens konstruktioner	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Klaratunneln	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Vasabron	1,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Västerbron	1,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Planering - ännu ej fördelat per projekt	10,0	20,0	120,0	220,0	300,0	0,0
Summa	163,0	264,5	474,2	327,4	348,3	45,1

Övriga nyinvesteringar

Inom området mindre nyinvesteringar redovisas de projekt som inte ingår i någon av de satsningar eller åtgärdsområden som beskrivs ovan, exempelvis nybyggnation av kajsträcka vid Söder Mälarstrand, vägvisningsskyltning, byte av styrenheter i belysningscentraler, nyinvestering av trafiksignaler m.m. Även åtgärder av mer löpande karaktär som ofta initieras utifrån synpunkter från medborgare redovisas under denna kategori. Kontoret föreslår att det fortsatt avsätts budgetmedel för dessa ändamål, cirka 20 mnkr fr.o.m. 2024.

3.2.1 Prioriteringsgrunder

Kontoret arbetar systematiskt med bedömning av projekt, såväl inom som utom ram, för att kunna redovisa ett prioriterat budgetförslag för nämndens investeringar. Avstämning görs kontinuerligt vad gäller bland annat projektens måluppfyllelse, beslutsläge och genomförbarhet. Dessutom beaktas parametrar som trafikpåverkan och produktionsmöjligheter i samband med planering och prioritering av investeringsprojekten.

Nämndens långsiktiga årliga investeringsplan innehåller både strategiska investeringar och

ersättningsinvesteringar. I arbetet med planering av de strategiska investeringarna ställs höga krav hur avvägningar mellan olika åtgärdsområden och projekt genomförs, för att säkerställa att projekten bidrar till uppfyllandet av kommunfullmäktiges beslutade strategier, planer och mål. Planerings- och prioriteringsarbetet för ersättningsinvesteringar utgår från kartläggningar av det långsiktiga reinvesteringsbehovet. Då drift- och underhållsbehovet bedöms öka kraftigt under kommande år kommer det att bli allt viktigare att avvägningar mellan olika områden och projekt är tydligt beskrivna, inklusive vilka konsekvenser besluten får för staden.

För åren 2023-2026 har trafiknämndens investeringsplan förstärkts för att inrymma en satsning på framkomlighetsåtgärder för gång, cykel och kollektivtrafik samt ett grönare Stockholm. Därtill har nämnden 2025-2027 tilldelats en utökning om totalt 600 mnkr för stora ersättningsinvesteringar. Detta har underlättat prioriteringsarbetet väsentligt och skapat goda förutsättningar för att genomföra angelägna projekt till nytta för stockholmarna. Kontoret anser det särskilt positivt med de medel som tilldelats inom utökad ram för stora ersättningsinvesteringar åren 2025-2027. Kontoret ser en fördel om mycket stora projekt generellt kan hanteras genom utökad ram då det minskar konsekvenserna för övrig verksamhet vid eventuella projektförändringar, t.ex. förskjutna tidplaner. Mot bakgrund av de stora ersättningsinvesteringar som kommer att krävas framöver för att säkra anläggningarnas funktion ser kontoret gärna att denna satsning fortsätter även efter 2027.

I förslag till budget för kommande år har flera större reinvesteringsprojekt inrymts, bl.a. renovering av Norra Danviksbron och förstärkning av Kungsgatan. Utöver dessa projekt är flera andra stora anläggningar under utredning, men ännu ej inrymda, se redovisningen i bilaga 4 *Prioriterade projekt utanför ram*. Där ingår bl.a. upprustning av Vasabron och Klaratunneln, som är omfattande projekt med preliminärt uppskattade investeringsnivåer mellan 500-1 500 mnkr. Dessa komplexa och stora projekt behöver samordnas utifrån både prioritet för genomförande, ekonomiska ramar, produktionsförutsättningar samt trafiksystempåverkan.

3.2.2 Konsekvensanalys och risker

Trafiknämndens investeringsverksamhet står under kommande år inför flera utmaningar när staden utvecklas. I detta avsnitt beskrivs dessa samt konsekvenser och risker för investeringsplanen.

Under perioden tar flera stora ersättningsinvesteringar som tunnlar, broar mm ett stort utrymme i nämndens budget. Kontoret ser dock att det är högt prioriterat att genomföra dessa åtgärder, då det blir stora konsekvenser om det inte görs. Om de i budget inrymda åtgärderna skjuts på framtiden ökar riskerna för haverier i anläggningarna och utrymmet som krävs i budgeten blir än större under en kortare period.

Förändringar i tidplanerna för de stora projekten ger som regel stor påverkan på kontorets totala investeringsportfölj, eftersom en tidsförskjutning skapar ett stort budgetutrymme som är svårt att med kort framförhållning hantera med andra projekt. Mot bakgrund av detta arbetar kontoret dels för att säkra tidplanerna för de stora projekten, dels med parallella utredningar för att skapa flexibilitet om förutsättningarna för ett projekt ändras.

Kontoret förstår att det kan uppfattas som motsägelsefullt att både beskriva ett stort behov av ersättningsinvesteringar och strategiska investeringar samtidigt som investeringsmedel som regel har återlämnats i samband med tidigare verksamhetsberättelser. Prognossäkerheten jämfört med budget är också en av de största utmaningarna i styrningen av nämndens investeringsportfölj där målsättningen är att tilldelade ramar inte ska överskridas samtidigt som investeringsmedel inte heller ska återlämnas. Ett arbete för att förbättra prognossäkerheten pågår och frågan kommer vara fortsatt högt prioriterad under perioden.

Under år 2022 fortsatte arbetet med att förbättra prognossäkerheten och utfallet för året avvek med cirka 3 procent jämfört tertialrapport 2, vilket är ett klart bättre resultat än år 2021 då avvikelserna uppgick till cirka 13 procent. Under 2022 genomfördes bland annat extra prognosuppdateringar i slutet av sommaren. Ekonomiavdelningen har även haft en tätare dialog med verksamhetsavdelningarna. I planen framåt ingår fortsatt arbete med säkrare projektprognoser, men även bland annat förbättrad uppföljning av projektens framdrift och tidplaner samt bättre beredskap för att snabbt inrymma nya projekt vid förseningar.

Under perioden bedöms även utvecklingen av marknadspriserna ha en fortsatt stor påverkan på kontorets investeringsverksamhet. Ökningen av entreprenadindex varierar från år till år och har under större delen av 2010-talet varit ca 2-5 procent per år. Under de två senaste åren har dock flera viktiga indexserier för bland betong- och stålarbeten ökat betydligt mer. Det gäller bland annat priser för asfaltsarbeten och stålarbeten. Under slutet av 2022 och inledningen av 2023 har ökningen av entreprenadindex avstannat. Det är dock i dagsläget svårt att sia om de höga marknadspriserna kommer att kvarstå under kommande år eller om priserna sjunker tillbaka på längre sikt.

Kontoret ser även risker att utreda stora projekt inom investeringsbudgeten i tidiga skeden, innan det klarlagts om projektet ska drivas vidare. Tidigare utredningar kan medföra förgäveskostnader som behöver bokföras om och belasta driftbudgeten om projektförslaget inte går till genomförande. Kontoret ser därför behov av ökad driftbudget för att utreda stora projekt i tidigt skede.

3.2.3 Måluppfyllelse

Nämndens investeringar uppfyller främst följande verksamhetsområdesmål:

- 2.1 Stockholm ska bli klimatpositivt – genom minskade utsläpp och ökad koldioxidlagring.
- 2.2 Stockholm ska vara en stad där den biologiska mångfalden ökar.
- 2.3 Stockholm ska vara en stad där framkomligheten ökar och utsläppen minskar.
- 2.4 Stockholmarens hälsa ska främjas genom ren luft, rent vatten och giftfria miljöer.

Kontoret arbetar systematiskt med prioritering för att ha en väl avvägd projektportfölj utifrån nämndens samlade uppdrag och där hänsyn tas till politiska prioriteringar, projektets måluppfyllelse, beslutsläge, beroenden till andra projekt och genomförbarhet. Målsättningen är att ha en balanserad investeringsportfölj där både strategiska och ersättningsinvesteringar genomförs, eftersom båda delar är viktiga för stadens utveckling.

4 Lokalförsörjningsplan

Stadens ledning beslutade 2016 att de tekniska förvaltningarna (exploateringskontoret, fastighetskontoret, miljöförvaltningen, stadsbyggnadskontoret och trafikkontoret) ska samlokaliseras till Tekniska nämndhuset på Kungsholmen. Detta kräver en total ombyggnad och renovering av huvudbyggnaden. Under 2018 påbörjades arbetet med ombyggnaden. Arbetet sker etappvis i fyra etapper och beräknas vara klart hösten 2023.

Trafikkontorets lokaler utgörs i huvudsak av administrativa lokaler och garageplatser i Tekniska nämndhuset. Kontoret har ett avtal med fastighetskontoret om Klamparhallen, som används för motionsaktiviteter för Tekniska nämndhusets anställda. Kontoret hyr dessutom arkivlokaler i Liljeholmen och ett flertal lokaler bland annat teknikutrymmen.

Efter färdigställandet av Tekniska nämndhuset kommer trafikkontoret ha tillräckligt med ändamålsenliga arbetsplatser. Dock har nya tekniska nämndhuset begränsat antal arbetsplatser. För framtiden minskar det möjligheten att utöka antal arbetsplatser i takt med trafikkontoret expansion vad gäller uppdrag och utökad personalstyrka. Som en effekt av pandemin gör kontoret dock bedömningen att medarbetare även fortsättningsvis kommer arbeta en viss del av sin arbetstid hemma, vilket gör att behovet av arbetsplatser kan komma att minska.

4.1 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Hyreskostnaden uppgår under 2023 till ca 30,7 mnkr inkl. FM-tjänster (Facility Management). Från 2024 kommer alla nya lokaler vara tagna i bruk. Hyreskostnaden för 2024 förväntas bli 33,2 mnkr inklusive FM-service och garage. Den totala hyreskostnaden för år 2024 fördelar sig enligt nedan:

16 mnkr Bashyra lokaler

1,4 mnkr Mediakostnader (El, värme, kyla)

2,2 mnkr Möbler, inredning och lokalservice inkl. söphantering

8,3 mnkr Gemensamma utrymmen

0,7 mnkr Garage

4,6 mnkr FM-tjänster (Facility Management, t.ex. reception, passerkort, städning, post- och varumottagning m.m.)

Totala lokalkostnader 2024: 33,2

Från och med 2024 beräknas att vedertagen indexuppräknning sker årligen på de nya hyrorna. Med självkostnadspris menas att om index blir högre än uppskattat och om el-priset ökar mer än uppskattat så kan kostnader bli högre än ovan beräknat.

4.2 Samverkan

Det sker idag samverkan med övriga hyresgäster i Tekniska nämndhuset. Detta gäller bland

annat samutnyttjande av gemensamhetslokaler, konferensrum, motionshallen och garaget. Därtill finns en gemensam reception.

4.3 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet

4.3.1 Nuläge 31 januari 2023

Trafikkontorets lokaler är främst kontorslokaler vid sidan av arkivlokaler och vissa tekniska utrymmen. Den sista etappen av tekniska nämndhuset kommer att färdigställas under hösten 2023 och från 2024 kommer kontoret att ha de lokaler som finns i den långsiktiga planeringen. De lokaler som har färdigställts är ändamålsenliga och funktionella.

Lokalerna planerades när kontoret hade färre medarbetare än idag. Pandemin och möjlighet att kunna arbeta på distans delar av veckan har medfört att antalet kontorsplatser mer än väl uppfyller behovet.

Planerade lokalförändringar under den andra planeringsperioden

Inga lokalförändringar är planerade.